

CURTEA DE CONTURI LA STRAJA BANULUI PUBLIC

CHIȘINĂU, 2017

CUPRINS

Mesajul Președintelui.....	4	Protecția socială: necesități și realizări.....	46
Raportul Anual 2016 prezentat în ședința plenară a Parlamentului.....	6	Importanța domeniilor sănătate și protecție socială pentru cetățenii Republicii Moldova și relevanța acestora în activitatea Curții de Conturi.....	49
Noi contribuim la gestionarea eficientă a resurselor publice și patrimoniului public.....	8	Ședințe publice.....	56
Auditul sectorului economic corporativ, tehnologiilor informaționale și autorităților de reglementare.....	10	Prin eforturi susținute, vom atinge rezultate înalte.....	57
Activitatea Plenului Curții de Conturi.....	16	Formarea, atribuțiile și rezultatele Direcției Generale Auditul Autorităților Publice Locale la auditarea gestiunii patrimoniului public și organizării prestării serviciilor publice de aprovizionare cu apă și de canalizare de către autoritățile publice locale.....	60
Performanța Curții de Conturi depinde de succesul angajaților, de cunoștințele, de inovația, de imaginația și creativitatea acestora.....	17	Cultivarea și consolidarea climatului de integritate instituțională prin exemplul propriu.....	67
Activitatea Curții de Conturi, indubitabil, este una cu impact, dar impactul poate fi mai mare.....	20	Direcția generală organizare instituțională una din verigile de suport a direcțiilor de audit.....	70
Instruirea angajaților Curții de Conturi.....	24	Potențialul uman – principala valoare a Curții de Conturi.....	72
Contribuția Curții de Conturi la îmbunătățirea gestionării fondurilor publice externe.....	25	Evaluarea indicatorilor de fraudă și corupție în cadrul misiunilor de audit.....	75
Activitatea Direcției Generale Auditul Fondurilor Publice pentru Agricultură, Silvicultură, Infrastructură și Mediu.....	29	Promovarea imaginii Curții de Conturi pe plan internațional.....	79
Consolidarea instituțională – obiectiv strategic al CCRM.....	33	Întrevederi de rang înalt.....	94
Curtea de Conturi – gardianul statului pentru o bună gestiune a fondurilor publice.....	34	Constituirea și funcționarea Organizației sindicale în cadrul Curții de Conturi.....	95
Auditul finanțelor publice, un mandat suficient de cuprinzător în exercitarea funcțiilor de către Curtea de Conturi.....	39	Alte activități ale Curții de Conturi.....	98
Activitatea instituțională.....	45		

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Mesajul Președintelui

Veaceslav UNTILA,
Președintele Curții de Conturi a Republicii Moldova

Curtea de Conturi este autoritatea publică a Republicii Moldova care exercită controlul asupra formării, administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public, prin realizarea auditului extern în sectorul public, confirmând adeziunea la standardele internaționale privind cele mai bune practici în domeniul auditului public extern.

Principalele valori de care se ghidează în activitatea sa Curtea de Conturi în calitate de autoritate publică sunt: independența, obiectivitatea, excelența profesională și dezvoltarea capacităților, cooperarea internă și spiritul de echipă, deschiderea și, nu în ultimul rând, respectul.

În anul 2016 și-a început mandatul actuala conducere, fiind desemnată noua componentă a Curții de Conturi, care și-a asumat continuitatea în opera de modernizare instituțională și de dezvoltare a auditului public extern. De asemenea, au fost întreprinse acțiuni ce vizează organizarea instituțională, cele mai importante fiind elaborarea și înaintarea în Parlament a

proiectului Legii privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, revizuirea și aprobarea în redacție nouă a Planului de Dezvoltare Strategică pe anii 2016-2020.

Scopul principal este să devenim o Instituție Supremă de Audit performantă, care să fie acceptată și solicitată, în mod indispensabil, de către toți factorii de decizie, la nivel central și cel local, în calitate de expert și evaluator național în domeniul managementului finanțelor publice și patrimoniului public. Totodată, structura organizațională a fost adaptată la noile obiective în vederea dezideratului "Corecți în abordări, credibili în acțiuni!".

Curtea de Conturi tinde spre consolidarea și fortificarea instituțională în corespundere cu noile exigențe, astfel ca să-și desfășoare activitatea conform principiului de cost-eficiență, prin exercitarea unor audituri independente, credibile, transparente și profesionale, în scopul promovării în instituțiile publice a standardelor înalte de management financiar și control în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Raportul Anual 2016 prezentat în ședința plenară a Parlamentului

La data de 16 noiembrie curent, Veaceslav Untila, Președintele Curții de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) a prezentat în ședința plenară a Parlamentului Raportul asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public pe exercițiul bugetar 2016.

Președintele Curții de Conturi a Republicii Moldova, Veaceslav Untila a menționat că raportul, pentru prima

dată, reflectă obligațiile statutare în perioada octombrie 2016 - septembrie 2017. Totodată, oficialul a precizat că Curtea de Conturi nu este o instanță care pronunță hotărâri judecătorești sau aplică amenzi, ci una care realizează audituri publice externe.

„În perioada de raportare, au fost realizate 26 de rapoarte cu constatări bine întemeiate și obiective aferente celor mai acute

probleme economice și sociale din țară, respectiv au fost înaintate 1239 de recomandări către 314 entități”, a spus Veaceslav Untila.

Președintele Comisiei economie, buget și finanțe, deputatul Ștefan Creangă a menționat în raportul Comisiei că se constată o schimbare majoră a structurii auditelor conform tipurilor acestora în comparație cu perioada precedentă de raportare. Astfel, ponderea auditelor de performanță a crescut de la 28% până la 42%, a auditelor financiare de la 16% până la 35%, iar ponderea auditelor de conformitate s-a micșorat de la 54% până la 15%.

În context, deputații au încurajat Curtea de Conturi să îmbunătățească procesul de planificare trienal și anual bazat pe criteriile de risc al fraudei și erorii în procesul de administrare a finanțelor și patrimoniului public. Totodată, Comisia constată că instituțiile guvernamentale nu au întreprins suficiente măsuri pentru implementarea recomandărilor anterioare ale Curții de Conturi.

Curtea de Conturi este unica autoritate publică a Republicii Moldova cu rolul de auditare a finanțelor publice și de exercitare a controlului asupra formării, administrării și utilizării resurselor

financiare publice și gestionării patrimoniului de stat. Curtea de Conturi exercită misiuni de audit independente, credibile, transparente și profesionale, în scopul promovării standardelor înalte de management financiar spre beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Noi contribuim la gestionarea eficientă a resurselor publice și patrimoniului public

Tamara ANDRUȘCA,
Vicepreședintele Curții de Conturi

„Suntem deplin responsabili de ceea ce suntem,
ceea ce avem, ceea ce devenim și tot ceea ce reușim.”

(Peter Arnold)

Republica Moldova este un stat tânăr, în proces de tranziție și modernizare. Această trecere de la nivelul de țară săracă la cel de țară dezvoltată și cu adevărat europeană necesită un efort substanțial pe care trebuie să-l depună atât instituțiile de stat, cât și cetățenii.

Mai mult decât atât, orice schimbare trebuie supravegheată atent, astfel încât principalul beneficiar să fie omul de rând, fiindcă anume el reprezintă statul.

Curtea de Conturi este instituția care supraveghează ca orice activitate instituțională să fie eficientă și să aducă plusvaloare statului și cetățenilor săi. Instituția Supremă de Audit a Republicii Moldova are și misiunea de a oferi

soluții pentru depășirea unor situații de criză și pentru eliminarea lacunelor din legislație care generează irosirea banului și bunului public.

Serviciile publice se modernizează de la o zi la alta, în funcție de noile tehnologii apărute în lume. Astfel, autoritățile publice încearcă să implementeze servicii moderne, dar deseori nu știu cum. De obicei, acest lucru duce la cheltuirea banilor și la transformarea unei platforme TI într-un simplu aspirator de resurse financiare. Misiunea noastră este să „cârpim găurile negre” pe unde se scurg banii cetățenilor și să asigurăm integritatea bunului public, fiind un domeniu care ademenește mulți doriți de a se îmbogăți.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Auditul sectorului economic corporativ, tehnologiilor informaționale și autorităților de reglementare

*Direcția generală auditul gestiunii economice
 corporative, tehnologiilor informaționale
 și autorităților de reglementar*

Curtea de Conturi este o instituție independentă și dinamică, apreciată pentru integritatea și imparțialitatea sa, pentru profesionalismul și impactul activității sale. Misiunea instituției este auditarea sectorului public și utilizării resurselor publice, astfel contribuind nemijlocit la îmbunătățirea gestionării finanțelor publice.

În acest sens, în calitate de Instituție Supremă de Audit, Curtea de Conturi este un actor cheie în sistemul de finanțe publice al Republicii Moldova, dar și un gardian al gestionării conforme a resurselor publice și a patrimoniului public.

Mai mult decât atât, Instituția Supremă de Audit asigură ca utilizarea mijloacelor publice să aibă un impact benefic pentru stat și societate.

Auditarea sectorului public de către Curtea de Conturi reprezintă un factor important în sporirea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și în serviciile publice. Astfel, prin realizarea misiunilor de audit public extern, Instituția Supremă de Audit contribuie la:

- sporirea eficienței operațiunilor guvernamentale;
- implementarea mecanismelor de guvernare corporativă, care să armonizeze și să responsabilizeze autoritățile publice centrale și instituțiile/entitățile din subordine;
- înlăturarea consecințelor unor administrări deficiente, soldate cu performanță slabă a întreprinderilor de stat și societăților de acțiuni cu capital majoritar de stat, generate de pierderi;

- promovarea bunelor practici în gestionarea mijloacelor publice etc.

Astfel, auditul este un proces amplu și complex, diferit de o revizie sau un control, și are scopul nu doar de a determina cauza unor efecte negative, dar și de a identifica soluțiile necesare pentru a depăși situațiile de criză.

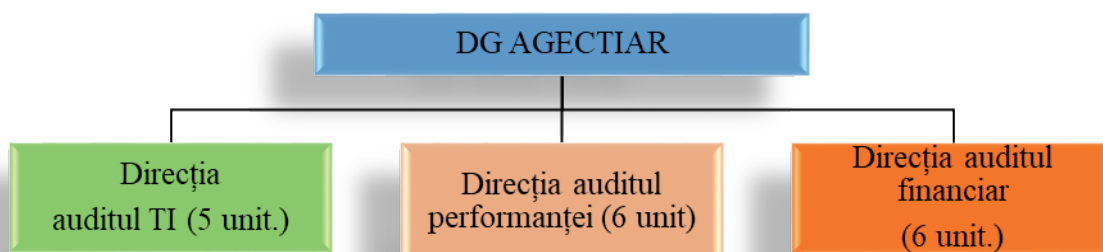
Acest lucru impune auditorii să respecte principiile de bază ale unui audit public: legalitate, obiectivitate, independență și transparență.

Curtea de Conturi este constituită din mai multe direcții (6 de audit și 1 administrativă), care, la rândul lor, dispun de echipe flexibile, create în funcție de sarcini, astfel încât să asigure o gestionare optimă a resurselor și elaborarea recomandărilor necesare. Una dintre direcțiile de audit este Direcția Generală Auditul Gestunii Economice Corporative, Tehnologiilor Informaționale și Autorităților de Reglementare (în continuare – DG AGECTIAR), al cărei personal dispune de o formare complexă și de o vastă experiență atât în sectorul public, cât și în cel privat, fiind specializat în contabilitate și audit, gestiune financiară, drept și economie, inginerie și management în telecomunicații.

DG AGECTIAR este o subdiviziune structurală relativ tânără a Aparatului Curții de Conturi, înființată la finele anului 2016 și formată din trei Direcții de audit specializate pe următoarele domenii: auditul Tehnologiilor Informaționale, auditul performanței și auditul financiar.

Structura organizațională a DG AGECTIAR

DG AGECTIAR este unitatea structurală responsabilă de desfășurarea misiunilor de audit în cadrul autorităților publice centrale, instituțiilor publice, întreprinderilor de stat, societăților pe acțiuni, agențiilor/autorităților de reglementare și altor entități publice, prin auditarea următoarelor domenii:

DG AGECTIAR, activitate transparentă, independentă și elocventă

Sectorul economic corporativ este unul din pilonii care stau la baza economiei naționale, ceea ce impune și o atenție /monitorizare /evaluare sporită din partea Curții de Conturi. În cadrul misiunilor de audit efectuate, auditorii Direcției au identificat numeroase abateri în activitatea autorităților publice centrale și a instituțiilor/entităților administrate de acestea privind gestionarea sectorului respectiv, și anume:

- deficiențe în gestionarea și evidența patrimoniului public;
- nerespectarea principiilor de bază ale organizării contabilității;
- nereguli la darea în locațiune a spațiilor;
- aplicarea tarifelor nejustificate economic și social;
- soldarea cu pierderi, mai mulți ani la rând, a activităților desfășurate, nefiind asigurată continuitatea proceselor aferente entităților respective.

Rezultatele misiunilor de audit sunt prezentate părților interesate, inclusiv societății civile și publicului larg, fiind urmate de oferirea unui suport de identificare a eventualelor probleme și elaborare a soluțiilor pentru eficientizarea activității acestora, inclusiv de perfecționare a cadrului legislativ.

O prioritate a Direcției sunt domeniile ce țin de obținerea performanțelor și de raportarea corespunzătoare a informațiilor rezultate din activitatea instituțiilor/entităților încadrate în sectorul economic corporativ.

Astfel, misiunile de audit constată drept nesoluționate problemele privind:

- administrarea ineficientă a veniturilor și cheltuielilor;
- neimplementarea managementului financiar și control;
- necorespunderea profesională și remunerarea exagerată a managerului entității;
- desemnarea și remunerarea arbitrară a membrilor Consiliilor de administrație;
- prestarea serviciilor de proastă calitate și aplicarea neargumentată a tarifelor;
- desfășurarea unor genuri de activitate ineficiente și necompetitive;
- achiziții netransparente și frauduloase;
- neelucidarea conflictului de interese etc.

Totodată, un aspect deosebit în activitatea Direcției revine evaluării tehnologiilor informaționale.

Auditul public extern al TI, instrument substanțial de consolidare a eficacității sistemelor informaționale

Într-o economie globalizată și interconectată, a cărei complexitate tehnologică se dezvoltă continuu, informația este una dintre proprietățile cele mai valoroase ale unei entități. În fiecare zi sunt procesate și combinate informații pentru a fi elaborate alte informații de valoare și pentru a crește avantajul competitiv.

Tehnologiile informaționale și comunicațiile au devenit o parte indispensabilă a tuturor aspectelor vieții, transformându-se într-un factor determinant pentru dezvoltarea social-economică și susținerea reformelor.

Gestionarea tehnologiilor informaționale și comunicațiilor influențează în mod direct calitatea serviciilor acordate, securitatea informațională și financiară. În cazul în care instituțiile au responsabilitate să gestioneze activități aferente formării sau utilizării mijloace-

lor bugetare, calitatea managementului intern poate afecta în mod direct securitatea economică, informațională sau chiar politică a statului.

În această ordine de idei, auditul public extern este un instrument important de evaluare a funcționalității sistemelor informaționale, de identificare a vulnerabilităților instituționale și a lacunelor, cu formularea recomandărilor adecvate de remediere.

De asemenea, auditul TI acordă tot suportul pentru identificarea oportunităților de optimizare și eficientizare a investițiilor în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicațiilor, dar și pentru atingerea scopurilor propuse, prin emiterea recomandărilor necesare dezvoltării și modernizării acestora.

Auditorii Direcției auditul TI au analizat sistemele informaționale (SI) din

domeniul justiției, afacerilor interne, procesului electoral, licențierii, protecției datelor, sănătate, asistență socială, achiziții publice etc. Rezultatele misiunilor de audit desfășurate arată că, deși au fost investite mijloace considerabile, eficiența acestor SI este relativ redusă. De asemenea, nu poate fi asigurat nivelul necesar de securitate a datelor din cauza personalului necalificat și verificărilor/controlărilor interne ineficiente.

Mai mult decât atât, SI propuse spre automatizare și registrele diferitor autorități publice sunt create în mod independent și reprezintă un spațiu informațional insular, fără o integrare comună.

Schimbul de date se efectuează prin căi și metode ineficiente, care creează bariere în dezvoltarea tehnologiilor informaționale și comunicațiilor în domeniul public.

Aprofundarea cooperării internaționale, un imperativ al Direcției auditul TI și al Curții de Conturi per ansamblu

Dezvoltarea relațiilor internaționale în domeniul auditului public este unul dintre elementele de bază ale procesului de consolidare a capacităților Instituției Supreme de Audit, mai ales pentru a face față provocărilor globale. În acest sens, Curtea de Conturi insistă pe cooperarea internațională în domeniul auditului tehnologiilor informaționale și comunicațiilor.

Utilizarea bunelor practici internaționale contribuie semnificativ la eficiențizarea activităților de audit, inclusiv în domeniul TI, și asigură dezvoltarea continuă a competențelor auditorilor implicați. Astfel, în ultimii ani, angajații Curții de Conturi au beneficiat de instruire din partea instituțiilor similare din Suedia, Letonia, Lituania, Marea Britanie etc.

Autori:

Vasile MOȘOI, șef Direcție generală auditul gestiunii economice corporative, tehnologiilor informaționale și autorităților de reglementare

Irina TER-CULA, șef Direcție audit financiar

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Activitatea Plenului Curții de Conturi

Performanța Curții de Conturi depinde de succesul angajaților, de cunoștințele, de inovația, de imaginația și creativitatea acestora

Violeta ANDRIEȘ,
Membru al Curții de Conturi

„A fi împreună este un început, a rămâne împreună este un progres, a lucra împreună este un succes.”

Henry Ford

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Independența, integritatea, obiectivitatea, competența și etica profesională sunt principalele valori promovate de echipa Curții de Conturi. A fi lider prin exemplul propriu nu este un simplu motto, ci un scop în sine care se face regăsit în documentele strategice de consolidare instituțională.

Direcția Generală Planificare, Metodologie, Controlul Calității și Instruire Profesională contribuie, de comun cu celelalte subdiviziuni, la consolidarea Curții de Conturi, prin participarea la elaborarea și implementarea Planului de dezvoltare strategică al instituției, susținând viziunea pe termen lung asupra dezvoltării acesteia, inclusiv a conceptelor viitoarelor roluri și responsabilități organizaționale și ale principalelor direcții ce necesită schimbare pentru obținerea impactului și rezultatului propus.

Misiunea Direcției pe care o coordonez rezidă în contribuirea la îmbunătățirea rezultatelor activității de audit public extern și la consolidarea capacităților profesionale ale angajaților Curții de Conturi prin: dezvoltarea și perfecționarea cadrului normativ și metodologic, elaborarea programelor anuale

și multianuale ale activității de audit, asigurarea raportării rezultatelor activității de audit, prin întocmirea rapoartelor anuale potrivit cadrului juridic adițional, asigurarea activității de formare profesională a angajaților Curții de Conturi, monitorizarea, în colaborare cu subdiviziunile de audit, a implementării recomandărilor Curții de Conturi, participarea la realizarea misiunilor de audit și, nu în ultimul rând, contribuirea la implementarea unui sistem eficient de control al calității misiunilor de audit desfășurate.

Aici am să fac o paranteză. Consolidarea sistemului de control al calității este una dintre multiplele activități ale Direcției noastre și se realizează prin elaborarea metodologiilor, instruirea auditorilor, efectuarea revizuirilor post audit – revizuirile „la rece”, acordarea suportului metodologic echipelor de audit pe parcursul misiunilor de audit etc. Totodată, voi menționa că, în conformitate cu ISSAI 40, pentru ca un sistem de control al calității să fie eficient, necesită a fi eficientizate toate elementele acestuia (responsabilitatea conducerii privind calitatea la nivelul instituției, aplicarea cerințelor relevante de etică, acceptarea și continuarea acti-

vității, pregătirea resurselor umane, realizarea și monitorizarea misiunii de audit).În felul acesta, calitatea nu este ceva suplimentar și separat de realizarea misiunilor de audit, dar este partea indispensabilă a acestora, care revine direct participanților la activitatea de audit.

În sensul celor expuse, o să-mi exprim ferma convingere că succesul oricărei subdiviziuni, indiferent de responsabilitățile atribuite, dar și al Curții de Conturi în ansamblu, este dependent de echipa creată, de relațiile interumane, de deschiderea și susținerea reciprocă.

Am încredere deplină în actuala echipă a Direcției Generale Planificare, Metodologie, Controlul Calității și Instruire Profesională și, luând în considerare capacitățile valoroase de care dispun angajații acesteia, am toată certitudinea că vor face față cu brio responsabilităților delegate.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Activitatea Curții de Conturi, indubitabil, este una cu impact, dar impactul poate fi mai mare

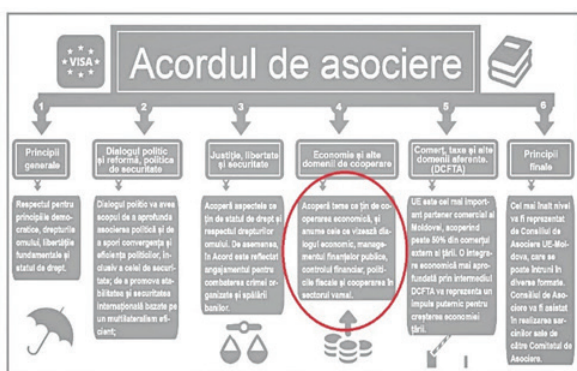
**Direcția generală planificare, metodologie, controlul
calității și instruire profesională**

„Indiferent cât de frumoasă e strategia, ar trebui din
când în când să ne uităm la rezultate.”

Winston Churchill

Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova impune, fără echivoc, eficientizarea activității economico-financiare și înlăturarea curenților atestate în activitățile desfășurate de entitățile publice. Integrarea presupune alinierea la cerințele europene și ale instituțiilor de control, la tehnicile și metodele de lucru, precum și la reglementările de care acestea se ghidează.

În condițiile asumării valorilor universale, precum democrația, libertatea și statul de drept, se conturează tot mai mult rolul primordial al Curții de Conturi care rezidă în determinarea măsurii în care aceasta este capabilă să facă o diferență în viața cetățenilor prin consolidarea responsabilității, transparenței și integrității entităților publice, ea însăși fiind instituția-model și lider incontestabil prin exemplul propriu în acest sens.

Instituția Supremă de Audit, prin realizarea auditului public extern, contribuie fundamental la protejarea resurselor financiare și la promovarea responsabilității entităților implicate în formarea și utilizarea fondurilor publice. Realitatea certă, potrivit căreia resursele financiare publice materializează o bună

parte din PIB, constituie un motiv de bază care pledează pentru exercitarea activității de audit public extern asupra resurselor financiare publice, asigurării integrității și bunei gestiuni a fondurilor publice.

Auditarea entităților statului din sectorul public are un impact pozitiv asupra încrederii societății deoarece atrage atenția asupra faptului cum sunt utilizate resursele publice.

Acest grad de conștientizare stă la baza mecanismelor de responsabilizare a reprezentanților statului, care, la rândul lor, au posibilitatea și sunt capabili să ia decizii mai bune. După ce rezultatele auditurilor Curții de Conturi sunt făcute publice, cetățenii sunt în măsură să tragă la răspundere custozii resurselor publice.

Activitatea de audit

Raportul anual 2016

Auditul modern, realizat de Curtea de Conturi în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit, nu mai pune accentul pe latura de sancționare, ci pe cea de evaluare a calității managementului, a deciziilor acestuia și chiar pe formularea recomandărilor adresate

conducerii entităților auditate, în vederea îmbunătățirii activităților desfășurate de acestea.

Astfel, Instituția Supremă de Audit vine cu recomandări, a căror executare aduce plusvaloare entităților auditate, întrucât acestea au drept scop îmbunătățirea managementului public, iar executarea lor în termen presupune diminuarea eventualelor riscuri de utilizare neconformă a banilor publici.

Impactul misiunilor de audit
Recitalul colaborării dintre echipele de audit și entitățile auditate

1239 recomandări către 314 destinatari
În vederea înălțării regulărilor pentru care sunt necesare resurse umane, de timp și financiare suplimentare, am remis 1239 de recomandări către 314 destinatari.

106 milioane Lei valoarea deficiențelor rectificate
Pe parcursul misiunilor de audit, în urma colaborării dintre echipele de audit și entitățile auditate, au fost rectificate deficiențe în valoare de circa 106 milioane lei, a căror remediere nu a presupus eforturi sporite pentru entitățile auditate.

26 Misiuni de audit
26 misiuni de audit cu constatări bine întemeiate și obiective aferente celor mai acute probleme economice și sociale din țară.

Raportul anual 2016

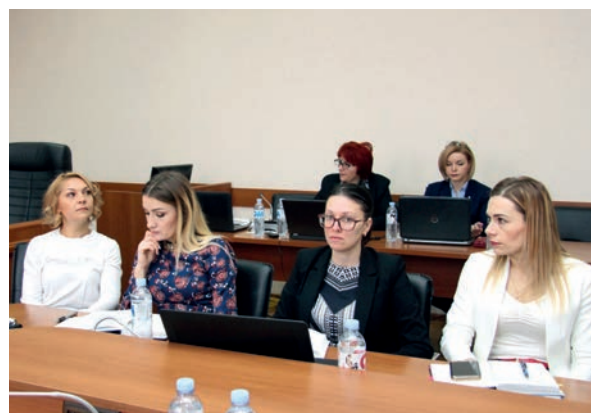
Pe parcursul ultimilor ani, Curtea de Conturi tinde constant spre sporirea calității recomandărilor înaintate, accentul fiind pus pe procesul de comunicare și conlucrare cu entitățile, astfel că o parte semnificativă din deficiențele constatate fiind posibil de remediat în perioada desfășurării misiunilor de audit.

Totuși, trebuie să reiterăm și faptul că implementarea efectivă a recomandărilor Curții de Conturi de către entitățile auditate rămâne în continuare un proces anevoios și departe de a fi unul asumat și prudent. În consecință, persistă aceleași abateri, curențe și nereguli, la origine având o multitudine de factori,

care absolut nu trebuie neglijați, atât de ordin managerial, cât și de cadrul juridic controversat.

Deși recomandările Curții de Conturi au ca scop contribuția la o mai bună gestionare a resurselor financiare și a patrimoniului public, acestea au un grad scăzut de realizare.

Printre factorii care condiționează neimplementarea recomandărilor Curții de Conturi, destinate să elimine disfuncționalitățile stabilite în administrarea fondurilor publice, putem enumera: controlul nesatisfăcător din partea organelor ierarhic superioare, insuficiența procesului de cooperare între instituțiile de toate nivelurile, iresponsabilitatea unor persoane cu funcții de răspundere în vederea bunei gestionări a fondurilor publice și a patrimoniului de stat, neidentificarea tuturor posibilităților și pârgurilor de realizare a unor acțiuni eficiente și corelate cu cerințele și recomandările Curții de Conturi etc.

Situația constatată privind executarea cerințelor și implementarea recomandărilor îngrijorează Curtea de Conturi, cea din urmă încercând diferite soluții pentru redresarea stării de lucruri

create: modificarea procedurii de monitorizare a executării hotărârilor Curții de Conturi, inclusiv automatizarea acesteia, informarea periodică a Legislativului și Executivului privind nivelul de implementare a recomandărilor de audit, efectuarea misiunilor de follow-up etc.

Totodată, sporirea impactului dorit al activității de audit, inclusiv urmare a implementării recomandărilor Curții,

va putea fi obținut doar în contextul conlucrării constructive între Instituția Supremă de Audit, entitățile auditate, Legislativ, Executiv, partenerii de dezvoltare, și doar așa va fi posibilă îmbunătățirea managementului finanțelor publice și asigurarea calității serviciilor de asistență socială, de educație, sănătate, ale mediului de afaceri etc., pe măsura așteptărilor cetățenilor în vederea ridicării nivelului lor de trai.

Autori:

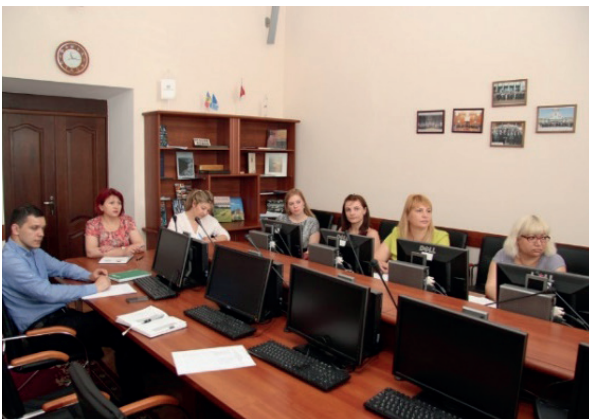
Nina ONOFREI, șef Direcție generală planificare, metodologie, controlul calității și instruire profesională

Tatiana CARAMAN, șef Direcție planificare și monitorizare

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Instruirea angajaților Curții de Conturi

Contribuția Curții de Conturi la îmbunătățirea gestionării fondurilor publice externe

Marina COVALI,
Membru al Curții de Conturi

Asistența externă acordată de comunitatea internațională joacă în continuare un rol important în dezvoltarea socială și economică a țării, în realizarea obiectivelor prioritare ale Republicii Moldova stabilite în documentele strategice naționale.

În calitate de auditor public extern al statului, misiunea Curții de Conturi este de a contribui la îmbunătățirea gestiunii financiare publice, de a promova asumarea responsabilității și transparenței și de a apăra interesele financiare ale cetățenilor Republicii Moldova. Curtea de Conturi avertizează cu privire la riscurile existente, oferă asigurări, semnalează existența atât a deficiențelor, cât și a reușitelor, și formulează recomandări adresate factorilor de decizie.

Recomandările care vizează îmbunătățirea performanței utilizării fondurilor și a acțiunilor administrative sunt supuse unei monitorizări riguroase privind punerea acestora în aplicare.

În ultimii ani, Curtea de Conturi a sporit atât dialogul cu Parlamentul Republicii Moldova, prin stabilirea unor contacte mai regulate cu comisiile specializate, cât și a intensificat cooperarea și schimbul de experiență cu alte autorități supreme de audit și organisme internaționale.

Atât Legislativul, Executivul, cât și donatorii externi au nevoie de informații referitoare la măsurarea și evaluarea economicității, eficienței și eficacității programelor sau a activităților realizate, pentru a adopta decizii și a întreprinde măsuri care să vizeze îmbunătățirea performanței.

În vederea asocierii la Uniunea Europeană, Republica Moldova a adoptat și urmează să adopte o serie de reforme pentru implementarea programului de asociere, fiind vizate, în special, îmbunătățirea statului de drept și a mediului de afaceri. În contextul susținerii reformelor, Uniunea Europeană a alocat 310 mil.euro în calitate de asistență financiară în cadrul programelor bilaterale din 2014-2016. Astfel, prin programele anuale de acțiuni 2014-2016 au fost sprijinite diverse domenii, printre care: reforma finanțelor publice (37 mil.euro), agricultura (64 mil.euro), crearea locurilor de muncă în zonele rurale și dezvoltarea rurală (60 mil.euro) etc.

Dat fiind asistența semnificativă din partea Uniunii Europene, dar și a altor parteneri (Banca Mondială, Banca Europeană de Investiții, diverse agenții de dezvoltare), Curtea de Conturi acordă o atenție deosebită evaluării performanțelor și impactului atins în cadrul proiectelor investiționale și programelor finanțate din surse externe.

În ceea ce privește comerțul, Uniunea Europeană și-a consolidat poziția de principal partener comercial al Republicii Moldova. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în

anul 2016 exportul către țările Uniunii Europene a constituit 1332,4 mil.dolari SUA, ceea ce reprezintă 65,14% din valoarea totală a exportului Republicii Moldova. Din volumul total al mărfurilor exportate, ponderea produselor alimentare și a animalelor vii este de 293,0 mil.dolari SUA, a băuturilor și produselor din tutun - 45 mil.dolari SUA, ceea ce reprezintă în total 338,1 mil.dolari SUA, sau 25%.

În acest context, Republica Moldova a făcut eforturi semnificative pentru a se alinia la normele și standardele Uniunii Europene. Au fost realizate o serie de măsuri privind construcția și dotarea a patru Puncte de inspecție la frontieră din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, reconstrucția sediului Agenției și dotarea cu echipamentele necesare, precum și acordarea asistenței privind reglementarea domeniului siguranța alimentelor.

Cu toate acestea, conform datelor misiunilor de audit, armonizarea și implementarea legislației naționale rămâne lentă, iar abilitățile de diagnostic și asigurare a calității alimentelor sunt în continuare insuficiente. Totodată, se remarcă prezența unor deficiențe în legislația moldovenească, inclusiv în ceea ce privește sistemul de supraveghere a pieței și siguranței alimentelor, nu sunt implementate politici durabile și relevante care ar asigura organizarea și coordonarea acțiunilor orientate spre garantarea siguranței alimentare și a calității producției alimentare. În consecință, sunt necesare măsuri de recuperare a întârzierilor în consolidarea atât a competențelor în domeniul

siguranței alimentelor, cât și în armonizarea legislației naționale la acquis-ul comunitar.

În ceea ce privește dezvoltarea economiei, sectorul public are nevoie de sprijin în afirmarea sustenabilității sectorului agroalimentar, îmbunătățirea datelor statistice și capacităților analitice. Pentru creșterea calității producției horticole moldovenești, sunt necesare investiții în cercetare, dar și în recoltare, post-recoltare și în infrastructura de prelucrare, astfel fiind sporită capacitatea de export a țării. În acest scop, partenerii externi alocă fonduri pentru dezvoltarea capacităților de producție și export ale producătorilor agricoli autohtoni.

Ca exemplu poate servi auditul Programului de restructurare a sectorului vitivinicol „Filierea Vinului”, care a avut ca obiectiv restructurarea și înființarea plantațiilor de viță-de-vie, modernizarea și tehnologizarea proceselor viticole, modernizarea laboratoa-

relor pentru testarea calității vinului. Deși au fost debursate 44,3 mil.euro, evaluarea auditului a constatat o serie de dificultăți în sectorul vitivinicol, care afectează fiabilitatea rezultatelor Programului și efectul scontat.

Constatările misiunilor de audit denotă, în unele cazuri, ineficiența utilizării fondurilor externe, prezența cazurilor de risipă, tergiversarea executării lucrărilor, stabilirea indicatorilor de performanță necuantificabili, neutilizarea bunurilor procurate în cadrul proiectelor implementate. Toate acestea reduc performanțele și impactul intervențiilor finanțate din sursele donatorilor. O parte din asistența externă este direcționată spre activități operaționale (studii de fezabilitate, atragerea experților străini, instruirii) sau au un caracter compensatoriu (spre exemplu, acordarea sprijinului producătorilor agricoli pentru compensarea pierderilor urmare a embargoului impus de Federația Rusă). Astfel, investițiile din surse externe nu au întotdeauna un impact durabil și palpabil.

Asistența financiară externă de care beneficiază Republica Moldova este pusă în aplicare în baza principiilor bunei gestiuni financiare, fiind prevăzută o cooperare în vederea protejării intereselor financiare ale Uniunii Europene și ale țării noastre. Un rol important în acordurile de asistență financiară îl joacă prevenirea și combaterea fraudei, corupției și a oricăror alte activități ilegale.

Asigurarea bunei gestiuni a fondurilor europene este un element esențial

de care se ține cont la alocarea resurselor financiare. În acest context, un aspect important este verificarea cu regularitate dacă operațiunile finanțate din fondurile externe au fost executate corespunzător, fiind luate toate măsurile adecvate pentru prevenirea și remedierea neregulilor sau fraudelor. În cadrul auditurilor aferente fondurilor europene, este examinată legalitatea și regularitatea cheltuielilor legate de execuția fondurilor Uniunii Europene și se verifică dacă a fost aplicată o bună gestiune financiară. Acestea se referă atât la angajamentele asumate, cât și la plățile efectuate.

De menționat că, Curtea de Conturi își desfășoară activitatea de audit al fondurilor externe în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit. În viitor, din punctul meu de vedere, Curtea de Conturi va trebui să abordeze mai des aspectele legate efectiv de performanță, cum ar fi obținerea rezultatelor scontate și a impactului preconizat. Se va pune un accent mai mare pe identificarea și promovarea exemplelor pozitive și a bunelor practici în materie de utilizare a fondurilor externe și de punere în aplicare a politicilor și strategiilor Republicii Moldova.

Activitatea Direcției Generale Auditul Fondurilor Publice pentru Agricultură, Silvicultură, Infrastructură și Mediu

Direcția generală auditul fondurilor publice pentru agricultură, silvicultură, infrastructură și mediu

„Eficiență + Eficacitate = Excelență”

Vilfredo Pareto

Direcția generală auditul fondurilor publice pentru agricultură, silvicultură, infrastructură și mediu are misiunea de a contribui la realizarea obiectivelor strategice ale Curții de Conturi, prin evaluarea independentă și obiectivă a activității entităților auditate, a gestionării patrimoniului public, a implementării unor programe și proiecte din domeniile agricultură, silvicultură, infrastructură și mediu, precum și prin auditarea formării, utilizării și gestionării fondurilor publice din domeniile atribuite, în baza principiilor de conformitate, economicitate, eficiență și eficacitate.

Direcția generală a fost creată la 01.10.2016 ca urmare a modificării structurii organizatorice a Curții de Conturi, fiind preluată activitatea Direcției auditul performanței. Principalele sarcini ale Direcției generale sunt: (i) efectuarea diferitor tipuri de audit în conformitate cu prevederile Legii Curții de Conturi, actelor interne, standardelor internaționale de audit (INTOSAI), cu Planul de dezvoltare strategică 2016-2020 și cu Programele activității de audit, stabilite pentru realizarea misiunilor de audit; (ii) realizarea activităților aferente dezvoltării strategice a Curții de Conturi; (iii) organizarea și administrarea activităților de audit aferente domeniilor de interes ale Direcției generale, fiind auditate inclusiv Programele strategice și de reformare aprobate de Guvern; (iv) dezvoltarea și menținerea relațiilor de colaborare între Curtea de Conturi și alte instituții publice din țară și, după caz, cu alte ISA etc..

În componența Direcției generale sunt instituite 2 direcții, cu un efectiv de 18 persoane cu funcții publice, din care: personal cu funcții publice de conducere

– 3 unități (șeful DG și șefii direcțiilor în cadrul DG), și personal cu funcții publice de execuție – 15 unități (5 controlori de stat principali, 7 controlori de stat superiori și 2 controlori de stat).

Din 18 unități, la situația din 01 noiembrie curent, sunt vacante 7, inclusiv 2 funcții de conducere. Fluctuația personalului este determinată atât de complexitatea și dificultatea activității de audit, dar și de atractivitatea salariilor în alte sectoare ale economiei.

Realizarea auditului public extern este axată pe dezvoltarea abilităților auditorilor de a desfășura activități de verificare conform standardelor ISSAI și bunelor practici în domeniile auditate.

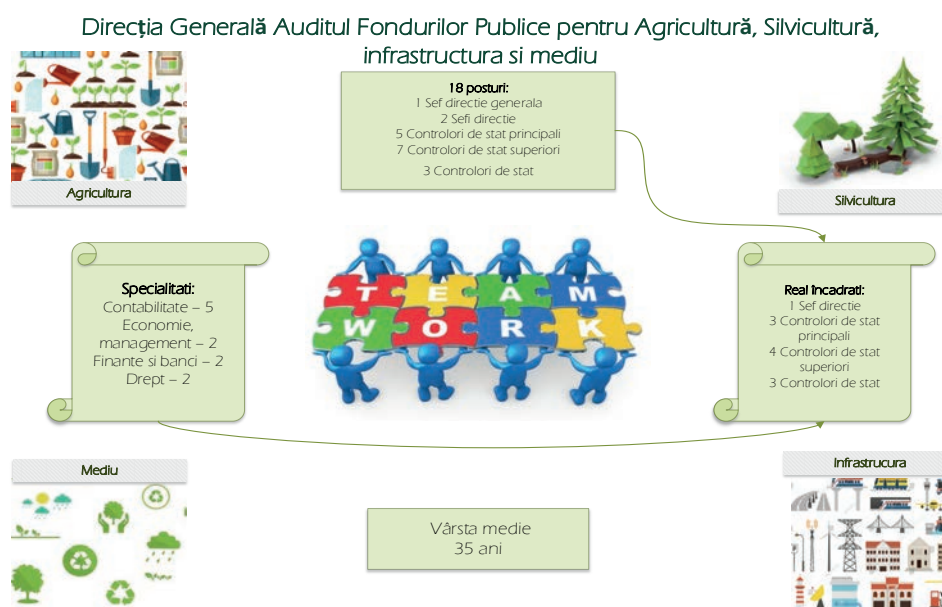
Auditarea domeniilor agricultură, silvicultură, infrastructură și mediu este de importanță vitală pentru țară, acestora fiindu-le alocate resurse bugetare interne și externe semnificative.

Direcția are rolul de a audita resursele bugetului public național, precum și mijloacele externe alocate de donatori, urmând să asigure capacități suficiente și adecvate pentru a efectua activități de audit și a evalua operațiunile financiare aferente fondurilor alocate din diverse surse, în vederea gestionării potrivit cadrului național și condițiilor stabilite în Acordurile de finanțare. Auditarea fondurilor donatorilor externi este una esențială, aceasta oferind partenerilor de dezvoltare încrederea în sistemul de Management Financiar și Control autohton și siguranța în faptul că deficiențele sunt gestionate corespunzător. Din aceste considerente, tendința este de a dezvolta capacitatea instituțională de efectuare a acestui tip de audit. Pentru

menținerea unui dialog permanent cu donatorii privind combaterea fraudei, corupției și altor nereguli în utilizarea mijloacelor financiare externe alocate Republicii Moldova, Curtea de Conturi a elaborat și va pune în aplicare cadrul

normativ-metodologic aferent auditării fondurilor externe; instruirii și dezvoltării capacităților de realizare a auditurilor fondurilor externe, dar și a capacităților de realizare a auditurilor performanței, de sistem, de mediu etc.

Deoarece activitatea Direcției este axată pe efectuarea auditurilor de performanță, din 15 audituri de acest tip care urmau a fi efectuate de Curtea de Conturi în anul 2017 conform Condițiilor specifice pentru plata tranșelor variabile (Matricea de politici) aferente Programului „Suportul reformelor politicii finanțelor publice din Republica Moldova”, 5 sunt efectuate de Direcția generală auditul fondurilor publice pentru agricultură, silvicultură, infrastructură și mediu. În aceste condiții, un accent sporit este pus pe dezvoltarea capacităților profesionale ale angajaților Direcției în auditarea fondurilor externe acordate de UE și alți parteneri de dezvoltare.

În anul 2017, Direcția generală raportează rezultatele din cadrul a 7 audituri stabilite în Programul activității de audit. Deși gradul de ocupare a posturilor în

cadrul Direcției generale este de 60%, misiunile de audit aprobate prin Program sunt îndeplinite sau în derulare, urmând să fie raportate în luna decembrie.

Rezultatele auditurilor realizate reflectă o gamă largă de subiecte, toate fiind orientate spre îmbunătățirea eficienței, consolidarea responsabilității autorităților publice. Misiunile de audit sunt axate pe depistarea curenților în activitatea entităților auditate, pe evaluarea performanțelor implementării în cadrul instituțiilor publice a managementului financiar-contabil și a controlului intern adecvat, precum și pe gestionarea eficientă, eficace și economă a resurselor publice, inclusiv a celor externe.

În cadrul auditurilor finalizate, cele mai semnificative neconformități și curențe se atestă în: (i) situațiile patrimoniale (neînregistrarea drepturilor patrimoniale

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

ale, nerefectarea în evidența contabilă a unor bunuri imobile și a terenurilor etc.); (ii) controlul intern, prin neasigurarea unui grad adecvat de răspundere managerială privind utilizarea eficientă a fondurilor publice, nestabilirea responsabilităților distincte de coordonare, executare și monitorizare a procesului de planificare bugetară, nerealizarea în termen a indicatorilor de performanță stabiliți etc., fiind constatate cazuri de risipă și utilizare ineficientă a resurselor publice, efectuarea unor investiții care nu vor avea un impact durabil, precum și neutilizarea unor bunuri procurate din contul resurselor externe.

Cu referire la neconformitățile constatate în cadrul auditurilor finalizate, au fost emise recomandări specifice de remediere a disfuncționalităților, curenților și neajunsurilor relevante.

În ceea ce privește perspectivele de dezvoltare ale Direcției generale, acestea sunt axate pe: (i) dezvoltarea profesională și motivarea personalului; (ii) promovarea climatului psihologic pozitiv de muncă și a culturii organizaționale bazate pe principii general umane, managementul participativ, orientarea spre rezultate și relații de muncă armonioase; (iii) asigurarea perfecționării continue a activității de audit și inițierea propunerilor de perfecționare a auditului în ansamblu.

Raportul auditului situațiilor financiare consolidate ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și unor instituții din subordine pe anul 2016 (audit financiar)

Raportul auditului privind conformitatea activităților Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și unor entități din subordine pe anul 2016 (audit de conformitate)

Raportul auditului performanței Programului de restructurare a sectorului vitivinicol „Filierea Vinului” (audit de performanță)

Raportul auditului performanței Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (audit de performanță)

Auditul performanței „Gestiunea Fondului ecologic național” (audit de performanță)

Auditul performanței „Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor își realizează eficient atribuțiile ce țin de siguranța alimentelor?” (audit de performanță)

Auditul performanței „Impactul cuantificabil realizat din administrarea resurselor Fondului rutier” (audit de performanță)

Autorii:

*Svetlana Purici, șef interimar Direcție Generală
Auditul Fondurilor Publice pentru Agricultură,
Silvicultură, Infrastructură și Mediu*

Irina Obreja, controlor de stat principal

Consolidarea instituțională – obiectiv strategic al CCRM

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Curtea de Conturi – gardianul statului pentru o bună gestiune a fondurilor publice

Tatiana CUNEȚCHI,
Membru al Curții de Conturi

„Dacă nu cunoști eroarea, n-ai cum s-o înlături”
(Legea lui Murphy)

Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) în calitatea sa de Instituție Supremă de Audit (ISA) joacă un rol important în promovarea spiritului de conștientizare a răspunderii publice în materie de administrare și utilizare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public, autoritatea de audit fiind autorizată, potrivit legii cadru, în mod exclusiv, cu funcția de control public extern

Auditul public extern efectuat de Curtea de Conturi nu este un scop în sine, ci reprezintă o modalitate de afirmare a democrației și buneii guvernări, din care motiv instituția nu poate activa într-un mediu aparte, separat de procesele de aliniere la standarde și practici universale recunoscute privind managementul și controlul financiar public extern.

În această calitate a sa, instituția urmează să devină un agent de schimbare și o „locomotivă” de maximă importanță în societate.

Actuala componență a Curții de Conturi, investită cu mandat parlamentar în iulie 2016, și-a asumat plener responsabilitatea pentru asigurarea continuității în modernizarea ISA, pentru îmbunătățirea calității managementului și activităților de audit, în spiritul bunelor practici și angajamentelor Republicii Moldova în relațiile cu organismele internaționale și partenerii de dezvoltare.

Tranziția graduală de la „control” la „audit”, concepută și materializată în perioada după 2007-2008, constituie cea mai semnificativă reformă realizată în cadrul Curții de Conturi cu aportul,

suportul și consilierea partenerilor de dezvoltare.

Cu toate incertitudinile și provocările timpului Curtea, pas cu pas, s-a conformat și valorifică practicile și standardele de audit, înregistrând progrese cuantificabile în acest sens. Astfel, preocuparea zi de zi și an de an este contribuția la consolidarea și modernizarea buneii guvernante, a transparenței și a răspunderii în sectorul public, maximizându-și eforturile și executându-și mandatul pentru a identifica cauzele și impactul neregulilor generatoare de risipă a banului și patrimoniului public.

Ne dorim ca Instituția Supremă de Audit, prin modelul său de organizare și funcționare:

- să persevereze în aspect profesional și de integritate;
- să devină exemplu pentru celelalte instituții publice autohtone;
- să fie recunoscută ca o instituție independentă și integră, responsabilă și transparentă în toată activitatea sa, inclusiv, în furnizarea către părțile interesate a rezultatelor activității desfășurate.

În acest context, noul proiect de lege privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, aprobat în prima lectură de Parlament, în mod expres, urmărește acest deziderat.

Independența, integritatea, confidențialitatea, obiectivitatea, competența și conduita profesională – sunt valori ce ne exprimă misiunea, viziunea și voința în opera de modernizare instituțională.

Curtea de Conturi, în virtutea atribuțiilor și mandatului conferit de Constituție și legea-cadru, precum și din perspectiva angajamentelor asumate de către autoritățile supreme ale statului în relațiile cu organismele internaționale și europene, în mod plener și constant ține în vizor managementul instituțional, corporativ și financiar pentru reorientarea acestuia spre o bună guvernare și gestiune a fondurilor publice.

Potrivit prevederilor Legii CCRM, fiecare membru este obligat să coordoneze un sector din domeniul activității de audit public extern. Personal, îmi revin atribuțiile de coordonare și supraveghere a activității subdiviziunilor, care auditează finanțele publice, în speță bugetul de stat – administrarea veniturilor și cheltuielilor publice.

De menționat, în acest sens, că atunci, când este auditată gestiunea economică a entităților finanțate din bugetul de stat se auditează și patrimoniul public, administrarea căruia încă lasă de dorit. Mai cu seamă, se auditează dacă tot patrimoniul public este luat la evidență, înregistrat la organele cadastrale și gestionat corect, administrat regulamentar și eficient, astfel încât să genereze plus valoare, și nu - înstrăinat, deteriorat, demolat etc.

Pentru noi, este foarte important să evaluăm capacitățile instituțiilor publice de resort, care sunt responsabile de evaluarea, formarea și administrarea veniturilor bugetului de stat, respectiv utilizarea acestora prin mecanismele de redistribuire fiscal- bugetare, în

mod deosebit – Ministerul Finanțelor, care este responsabil de elaborarea și executarea bugetului de stat.

În acest sens, coordonarea prin îndrumare și monitorizare a misiunilor de audit este destul de importantă, inclusiv, prin dispunerea procedurilor de revizuire aferente calității, după caz, la „rece” și la „fierbinte”.

De la începuturile sale de edificare și dezvoltare (1994), dar, mai cu seamă, în ultimul deceniu, Curtea de Conturi s-a restructurat și reformat - grație sprijinului oferit cu generozitate de partenerii de dezvoltare.

Primul Plan de Dezvoltare Strategică 2006-2010, conceput în 2005 cu suportul Băncii Mondiale și implementat cu asistența Oficiilor Naționale de Audit al Suediei, Marii Britanii și Scoției, a contribuit la:

- consolidarea instituțională;
- asigurarea profesionalismului;
- dezvoltarea personalului și asigurarea unui impact cuantificabil derivat din activitatea instituției.

Cu aceeași cadență s-a implementat și Planul de Dezvoltare Strategică 2011-2015, având genericul „...audit mai bun, pentru a promova o mai mare responsabilitate și o mai bună gestionare a fondurilor publice”, astfel accentul fiind pus pe – calitate, profesionalism și impact.

Planul de Dezvoltare Strategică 2016-2020, cu certitudine confirmă adeziunea noastră spiritului continuității și

coerenței în eficientizarea auditului public extern, acesta fiind axat pe trei piloni principali:

- contribuirea la consolidarea bunei guvernanțe;
- asigurarea durabilității instituționale;
- dezvoltarea și menținerea calității corporative de audit.

Un aspect în premieră reprezintă audierea de către Curte a modului de administrare a resurselor financiare provenite din fonduri externe, acestea constituind sume semnificative, preponderent destinate reformelor structural-instituționale și proiectelor de infrastructură.

În mod evident, ne dorim, în acest sens, ca instituția să dispună de:

- cadru legal și metodologic ce vizează activitatea ISA, care va îngloba schimbările recente în evoluția gândirii internaționale privind finanțele publice și activitatea de audit public extern;
- auditori, capabili să desfășoare audieri financiare, de conformitate și de performanță conform standardelor internaționale și să-și împărtășească experiența cu auditorii din alte ISA;
- automatizare maximă a proceselor interne de activitate și de audit;
- sisteme de comunicare externă și internă bine gândite, capabile să transmită mesajele corespunzătoare părților interesate și publicului larg etc.

În baza constatărilor de audit, Curtea contribuie în mod esențial la identificarea cauzelor generatoare de nereguli, cuantifică impactul și formulează soluții aferente remedierii deficiențelor și curențelor, în așa mod oferind suport entităților auditate și responsabilizând factorii de resort.

În afară de cele evocate, Curtea asigură buna conlucrare cu misiunea Delegației UE în vederea realizării angajamentelor asumate privind buna și cuprinzătoare

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

rea implementare a condiționalităților stipulate în Acordul de finanțare dintre Guvernul RM și Comisia Europeană privind Programul de suport pentru reformele politicii finanțelor publice din Republica Moldova.

Remarcând bunele relații pe care Curtea de Conturi le-a edificat până în prezent cu Uniunea Europeană, Banca Mondială, Oficiul Național de Audit al Suediei și cu alți parteneri externi de dezvoltare, instituția rămâne fidelă angajamentelor de transpunere a

bunelor practici și standarde, fiind preocupată și în continuare de implementarea în mod ireversibil a proceselor aferente dezvoltării auditului public extern și modernizării instituționale în acest sens.

Indiscutabil, loc de mai bine există, de aceea permanent se trec în revistă reușitele, dar mai cu seamă, curențele admise pe parcursul activității în implementarea funcțiilor și prerogativelor de bază ce ne sunt conferite. Ne deranjează faptul, că anumite acțiuni nu au finalitate sau nu se scontează cu impactul dorit. Prin urmare, suntem conștienți de necesitatea unor abordări mai punctuale, mai complexe și, desigur, mai critice pentru a realiza impact cuantificabil per subdiviziune, per acțiune și per instituție, dorindu-ne în atingerea respectivelor deziderate împliniri și satisfacții.

Auditul finanțelor publice, un mandat suficient de cuprinzător în exercitarea funcțiilor de către Curtea de Conturi

Dirrecția generală auditul finanțelor publice

În conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008, „Curtea de Conturi este unica autoritate publică a statului care exercită controlul asupra formării, administrării și întrebunării resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public prin realizarea auditului extern în sectorul public în calitate de instituție supremă de audit”. În acest sens, actul normativ menționat prevede statutul, cadrul juridic, obiectivele, principiile fundamentale ale activității, organizarea și activitatea de audit a Curții de Conturi etc.

Activitățile de audit public extern se desfășoară de către subdiviziunile de audit în conformitate cu Programul anual al activităților de audit, aprobat de Plenul Curții de Conturi, în funcție de tematicile elaborate, tipurile de audit, entitățile, domeniile și/sau sectoarele de activitate. În acest sens, auditul public furnizează Parlamentului, Guvernului, altor beneficiari rapoartele de audit prin care prezintă rezultatele obținute.

Domeniile repartizate Direcției Generale Auditul Finanțelor Publice, în vederea exercitării atribuțiilor de audit

ale Curții de Conturi, țin de: efectuarea anuală, în mod obligatoriu, a auditului asupra Raportului Guvernului privind exercițiul bugetar expirat al bugetului de stat; formarea și utilizarea resurselor bugetului de stat; formarea și gestionarea datoriei sectorului public, garanțiilor guvernamentale și situația recreditării de stat; constituirea și administrarea veniturilor bugetului de stat; modul de administrare a patrimoniului public și a celui de stat etc.

Astfel, conform prevederilor art.31 din Legea organică, Curtea de Conturi efectuează anual, în mod obligatoriu, auditul Raportului Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat a bugetului de stat, precum și formarea și gestionarea datoriei sectorului public, garanțiilor guvernamentale și situația recreditării de stat. Misiunea de audit este efectuată la Ministerul Finanțelor, responsabil de executarea de casă a bugetelor de toate nivelurile prin intermediul sistemului Trezoreriei de Stat, evidența veniturilor în baza încasărilor efective în ordinea colectării lor, efectuarea cheltuielilor în conformitate cu Legea bugetară anuală, administrarea veniturilor și cheltuielilor prin conturi distincte bazate pe Clasificația bugetară

și asigurarea serviciului datoriei de stat, cu întocmirea și prezentarea Raportului privind executarea bugetului de stat pe anul bugetar încheiat, conform cadrului legal regulator.

Având în vedere obiectivele stabilite, auditurile efectuate anual constată multiple curențe și problematice, dintre care: nerespectarea calendarului bugetar; imprecizia previziunilor macroeconomice adiționale proiecțiilor fiscal-bugetare; persistența deficitului de proceduri și instrumente analitice pentru o prognozare eficace a veniturilor și cheltuielilor bugetare; nivelul sub așteptări al colectărilor de venituri și prezența restanțelor semnificative la plata obligațiilor contribuabililor față de bugetul de stat; nevalorificarea alocațiilor, în mare parte cauzată de imprecizia sau calitatea prognozelor elaborate de executorii de buget, precum și de capacitățile instituționale reduse de valorificare a resurselor interne și externe; admiterea de către executorii de buget a creanțelor și datoriilor, inclusiv a celor cu termenul de achitare expirat; înregistrarea unei tendințe de creștere continuă a transferurilor de la bugetul de stat către bugetele de alt nivel; evoluția

în creștere a angajamentelor/obligațiilor financiare ale statului, în special a volumului datoriei de stat etc.

De asemenea, în condițiile de austeritate bugetară din ultimii ani, auditurile efectuate atestă necesitatea elaborării politicilor investiționale de stat și a programelor de performanță pe domenii, perfect consecvente cu capacitatea de asigurare a unui proces disciplinat de programare a cheltuielilor, precum și dezvoltarea unor indicatori aferenți monitorizării performanței și realizării politicilor bugetar-fiscale, la modul concret – a impactului financiar asupra bugetului.

Curtea de Conturi nu are un rol direct în stabilirea managementului datoriei publice, a politicilor și a reglementărilor din sectorul serviciilor financiare. Cu toate acestea, în limitele autorității sale juridice, Curtea de Conturi, prin activitățile de audit efectuate în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor guvernamentale și recreditării de stat, contribuie la îmbunătățirea transparenței prezentării și raportării datelor aferente acestora.

În acest context, auditul public extern atestă trendul ascendent al datoriei sectorului public față de ritmul de creștere al economiei naționale, determinat, în mare parte, de emisiunea valorilor mobiliare de stat pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, care pot influența pe viitor capacitatea de plată a Guvernului.

În situația creată, Curtea menționează necesitatea dezvoltării managementului datoriei sectorului public, inclusiv prin consolidarea acțiunilor de monitorizare a riscurilor de sustenabilitate și vulnerabilitate aferente acesteia.

Fiind receptivă la noile evoluții și provocări privind auditul datoriei publice, Curtea de Conturi este membru activ al Grupului de lucru privind datoria publică al INTOSAI. Activitățile Grupului sunt orientate la sporirea capacității de auditare a domeniului vizat de către Instituțiile Supreme de Audit, prin instituționalizarea și implementarea Standardelor INTOSAI privind auditul datoriei publice, partajarea cunoștințelor și bunelor practici, dezvoltarea proceselor de audit relevante și eficiente în cadrul mediului național, furnizarea unor criterii de referință pentru rea-

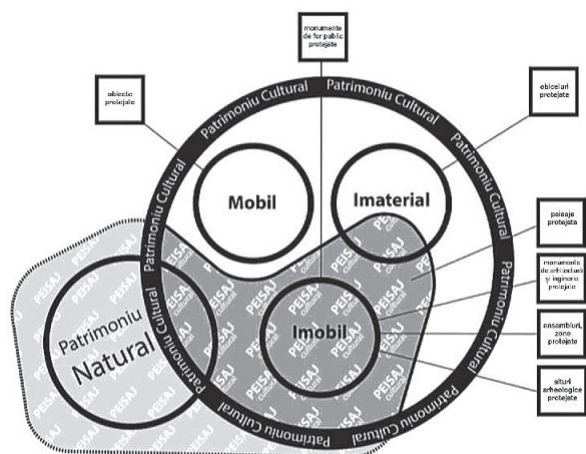
lizarea activităților aferente auditării datoriei publice etc. În vederea realizării misiunii și obiectivelor strategice ale acestui Grup de lucru, în comun cu alte 11 Instituții Supreme de Audit, Curtea de Conturi a participat, conform termenilor de referință, la efectuarea unui audit paralel și coordonat al sistemelor informaționale de management al datoriei publice, solicitat de elabradorul acestora în vederea identificării necesităților de modernizare.

Având în vedere necesitatea de creștere a valorii aduse de auditul public extern, Curtea de Conturi este preocupată în ultimii ani de elaborarea și implementarea unor soluții fezabile de abordare exhaustivă a domeniului veniturile publice. Astfel, noile aspecte vizează înființarea unei direcții de audit a veniturilor; dezvoltarea normelor metodologice aferente auditului veniturilor bugetului de stat și auditurilor cu abordare de sistem; stabilirea bunelor practici și a măsurilor de îmbunătățire a capacităților instituționale în realizarea auditurilor asupra sistemelor de administrare a veniturilor publice etc.

Curtea de Conturi evaluează anual modul de constituire și administrare a veniturilor bugetului de stat, prin prisma responsabilităților Ministerului Finanțelor – în cadrul auditului Raportului Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat a bugetului de stat, și prin prisma responsabilităților administratorilor de venituri – în cadrul tematicilor de audit aprobate pentru domeniul venituri. Misiunile desfășurate au constatat

carențe ce afectează buna funcționare a sistemelor instituționale interne ale autorităților responsabile de administrarea veniturilor; ambiguități și vulnerabilități semnificative adiționale practicilor de inițiere, supervizare și implementare a regimului de facilitare fiscală/vamală; performanța limitată și lipsa mecanismelor interinstituționale de cooperare a autorităților implicate în aplicarea măsurilor de executare silită, în vederea încasării veniturilor în beneficiul statului; prezența unui nivel semnificativ al restanțelor față de bugetul public național etc.

Situația, evoluția și modul de administrare a patrimoniului public și a celui de stat este unul din obiectivele supuse auditului în cadrul entității și/sau sistemului auditat. În deosebi, rezultatele auditurilor indică că toate autoritățile publice auditate nu au soluționat problema ce ține de înregistrarea și legalizarea conformă la organele cadastrale a drepturilor asupra bunurilor imobile; admit multiple încălcări la transmiterea în gestiune și/sau darea/luarea în locațiune a patrimoniului proprietate publică; nu asigură regularitatea pri-

vind înregistrarea, evaluarea, evidența și raportarea valorii și componenței bunurilor proprietate publică, în aceste aspecte fiind constatate divergențe semnificative etc.

Neîntreprinderea în termen a măsurilor corespunzătoare pentru lichidarea acestor neajunsuri poate crea circumstanțe favorabile pentru afectarea integrității bunurilor publice aflate în administrarea autor

De asemenea, relevante sunt în această ordine de idei și constatările formulate constant la auditarea autorităților finanțate de la bugetul de stat, ce țin de domeniile și procesele aferente retribuirii muncii, achizițiilor publice, managementului financiar-contabil etc. Sectorul achizițiilor publice reprezintă un segment destul de favorabil pentru apariția riscurilor de fraudă și abuz, care, prin efectele lor, influențează conformitatea utilizării resurselor publice. Anume din aceste considerente, Curtea de Conturi abordează și examinează permanent modul în care sunt utilizate alocațiile preconizate pentru achizițiile publice, în rapoartele de audit fiind semnalate multiple abateri de la norma legală.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Curtea de Conturi își exercită angajamentele internaționale și în cadrul Grupului de lucru EUROSAI privind auditul mijloacelor alocate pentru prevenirea și lichidarea consecințelor catastrofelor, membru al căruia este din anul 2014. În acest context, menționăm participarea, în comun cu alte Instituții Supreme de Audit, la realizarea a două audituri coordonate în acest domeniu. Astfel, în contextul acestor angajamente, au fost realizate: un audit în domeniul organizării, funcționării și dezvoltării sistemului protecție civilă și prevenire a situațiilor excepționale, Raportul comun al ISA participante fiind aprobat la Congresul EUROSAI și publicat pe pagina Grupului și, respectiv, auditul în domeniul gestiunii deșeu-

rilor periculoase și de producție, elaborarea Raportului final comun urmând a fi demarată conform acțiunilor planificate în agenda Grupului de lucru.

Cu referire la aspectele constatate, Curtea de Conturi, în vederea remedierii deficiențelor și neregulilor privind aplicarea cadrului normativ și celui legal specific sistemului, înaintea autorităților auditate cerințe și recomandări pentru corectarea și perfecționarea elementelor corespunzătoare ale sistemului de management financiar și control intern, în limitele competențelor și responsabilităților atribuite în domeniul finanțelor publice, pentru a asigura buna guvernare a acestora.

Autor: Natalia TROFIM,
șef Direcție generală auditul finanțelor publice

Activitatea instituțională

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Protecția socială: necesități și realizări

Andrei MUNTEANU,
Membru al Curții de Conturi

„Cel mai fericit om este acela care face fericiți
un număr cât mai mare de oameni.”

Lev Tolstoi

Perioada schimbărilor este una extrem de dificilă deoarece așteptările mari ale societății sunt adesea privite cu incertitudine, iar rezultatul muncii de audit presupune în sine schimbarea proceselor din cadrul entităților, și nu doar, astfel încât așteptările cetățenilor să se transforme în realitate, iar realitatea să asigure beneficii întregii societăți.

Activitatea Direcției Generale Auditul Sectorului Social (în continuare – DGASS) are tangențe cu cele mai sensibile și de maxim interes domenii sociale, care vizează întreaga populație și, în special, categoriile de persoane defavorizate, care au nevoie de protecție socială, ajutor pentru perioada rece a anului, asistență medicală, atitudine grijulie în aziluri, case de copii etc. De aceea, activitatea Direcției responsabile de auditarea Rapoartelor Guvernului asupra executării Bugetului asigurărilor sociale de stat și Fondurilor obligatorii de asistență medicală, bugetului Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției

Sociale, proiectelor din domeniul sănătății etc. este una de importanță majoră. Pornind de la cele menționate, doresc să accentuez că problemele ce persistă în acest sector sunt multe și complexe, iar procesul de soluționare a lor necesită mult efort, dorință de schimbare, deschidere a entităților supuse auditului spre promovarea unui management efektiv, econom și eficient, precum și o bună colaborare cu Guvernul și Parlamentul.

Rezultatele misiunilor de audit denotă un șir de curențe în activitatea instituțiilor, pornind de la un management defectuos al banilor publici, cauzat de diverși factori interni, și finalizând cu imperfecțiuni de ordin legislativ. Astfel, angajații DGASS depun eforturi, cunoștințe și abilități pentru asigurarea combaterii fenomenului de utilizare ilicită și/sau neconformă a mijloacelor financiare publice, ghidându-se și pe pilonii de bază ai auditului performanței: eficiență, economicitate și eficacitate. Anume acesta este scopul pe care ni-l propunem, muncind zi de zi la realizarea lui, iar împreună cu echipa, având și suportul necesar al tuturor subdiviziunilor Curții de Conturi, inclusiv asistența juridică și metodologică, vom reuși, prin asigurarea atingerii obiectivelor stabilite, să schimbăm starea de lucruri în societatea noastră.

În ultima perioadă activitatea DGASS s-a concretizat prin realizări semnificative, iar implementarea recomandărilor de audit a avut un impact pozitiv asupra domeniului per total, asigurând eficiența utilizării banilor publici, unele efecte urmând a fi resimțite și în perioadele următoare.

REFORMA SISTEMULUI DE PENSII

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Astfel, printre reușitele obținute ar fi: reforma sistemului de pensii, extinderea listei de medicamente compensate, majorarea vârstei copiilor (de la 0-5 ani până la 0-18 ani) care beneficiază de medicamente compensate integral pentru tratament și profilaxie, creșterea ratei medii de rambursare pentru medicamentele antihipertensive (în medie de la 50% până la 70%), majorarea volumului de finanțare pentru medicamentele compensate cu 50% față nivelul planificat al anului 2015 etc.

Aceste realizări nici pe departe nu înseamnă că lucrurile pe segmentul social stau așa cum ne dorim sau cum își dorește societatea. Pe viitor urmează să depunem eforturi concrete pentru asigurarea unei gestionări mai eficiente a resurselor publice prin realizarea unor misiuni de audit cu impact substanțial asupra întregii societăți.

Multe avem de făcut și suntem obligați să le facem bine, astfel încât așteptările celor ce au privirile îndreptate spre noi să fie realizate pe deplin.

Importanța domeniilor sănătate și protecție socială pentru cetățenii Republicii Moldova și relevanța acestora în activitatea Curții de Conturi

Direcția generală auditul sectorului social

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Două din drepturile fundamentale garantate de Constituție pe care le are populația țării sunt cele la ocrotirea sănătății și la protecție socială. Pentru realizarea acestor drepturi, statul și-a asumat obligațiunea „să ia măsuri pentru ca orice cetățean să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare”.

În vederea evaluării nivelului de realizare a acestor drepturi, Curtea de Conturi auditează anual formarea, utilizarea și raportarea mijloacelor publice ale Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (în continuare – FAOAM) și ale Bugetului asigurărilor sociale de stat (în continuare – BASS).

Reieșind din structura organizatorică a Curții de Conturi, Direcția Generală Auditul Sectorului Social are rolul de a verifica resursele financiare publice alocate acestor domenii, prin efectuarea auditurilor de conformitate, performanță sau financiare. Majoritatea misiunilor de audit au o abordare de sistem, ceea ce permite determinarea gradului de atingere a scopurilor privind asigurarea drepturilor cetățenilor prin alocarea și utilizarea, de către enti-

tățile publice de toate nivelurile, a mijloacelor aferente politicilor sectoriale ale statului.

Un domeniu important auditat anual de către Direcția Generală Auditul Sectorului Social este sistemul de sănătate.

Întrucât sănătatea reprezintă o valoare esențială pentru cetățeni și o sursă de dezvoltare a vieții sociale, orice societate tinde să-și valorifice sănătatea ca resursă funcțională și să-și organizeze un sistem de protecție, organizat pe depistarea, îngrijirea și restabilirea celor afectați de maladii.

În Republica Moldova locul central în domeniul sănătății îl ocupă sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, care actualmente se aplică prin sistemul solidar de asigurare obligatorie de asistență medicală. Astfel, toate persoanele asigurate beneficiază de aceleași servicii de asistență medicală, indiferent de mărimea contribuției lor bănești, riscul de sănătate personală sau de vârstă. Fundamentat pe principiile solidarității și egalității, acest sistem funcționează începând cu anul 2002.

CNAM
COMPANIA NAȚIONALĂ
DE ASIGURĂRI ÎN MEDICINĂ

Statul își realizează politicile și principiile de sănătate prin intermediul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină (în continuare – CNAM sau Compania). Pentru prestarea servici-

lor medicale populației, CNAM încheie contracte cu instituțiile medico-sanitare. Astfel, Compania achită tuturor persoanelor care dețin poliță de asigurare obligatorie de asistență medicală serviciile de asistență medicală, alocă mijloace financiare pentru procurarea medicamentelor destinate programelor naționale și a echipamentului medical.

Prin auditurile desfășurate, Direcția Generală Auditul Sectorului Social are scopul de a contribui anual la îmbunătățirea și fortificarea sistemului de sănătate, administrarea conformă a mijloacelor FAOAM și atingerea rezultatelor scontate.

Datorită abordărilor de sistem aplicate în cadrul misiunilor de audit efectuate în anii precedenți, pentru evaluarea impactului deciziilor luate de responsabili instituțiilor de stat de toate nivelurile, au fost consemnate un șir de probleme sistematice ce afectează calitatea serviciilor medicale acordate populației. Astfel,

- populația nu a beneficiat pe deplin de unele servicii medicale prestate de instituțiile medicale auditate, ca rezultat al proceselor defectuoase

de aprovizionare cu medicamente (122,6 milioane lei) necesare tratării unor maladii;

- bolnavii afectați de hepatite nu au fost asigurați integral în perioada 2013-2015 cu medicamentele necesare, deoarece nu au fost planificate și alocate mijloace publice în aceste scopuri (465,0 milioane lei), iar instituțiile statului nu dețin un control eficient ce ar asigura realizarea obiectivelor Programelor naționale;
- unele instituții medicale s-au confruntat cu insuficiență de mijloace financiare (50,2 milioane lei) pentru acordarea serviciilor medicale populației, care nu au fost acoperite de CNAM din cauza necontractării acestora, situație ce afectează direct calitatea serviciilor medicale acordate bolnavilor;
- deși rata bolilor aparatului respirator și celui circulator, hepatitelor cronice și cirozelor, diabetului zaharat este în creștere, mijloacele publice destinate măsurilor de profilaxie și ale altor fonduri nu se utilizează conform, fiind acumulate în anul 2016 la contul CNAM (153,1 milioane lei);
- ca rezultat al administrării defectuoase de către persoanele responsabile din cadrul unor instituții medicale auditate a mijloacelor alocate pentru procurarea utilajelor medicale, bolnavii nu au beneficiat, în unele cazuri, de servicii medicale de diagnostic performant;
- sistemul de aprovizionare a populației cu medicamente compensate este afectat de unele deficiențe,

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

cea ce nu asigură veridicitatea datelor aferente achitării mijloacelor publice în acest sens;

- lipsa transparenței și a calculelor justificative la planificarea transferurilor de la bugetul de stat pentru realizarea Proiectului „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova” nu asigură posibilitatea evaluării indicatorilor planificați, precum și a activităților desfășurate de către CNAM în comun cu autoritatea publică centrală de specialitate;
- instituțiile medicale s-au confruntat în anii 2015-2016 cu probleme financiare urmare a transferurilor cu întârziere de la bugetul de stat pentru persoanele asigurate de Guvern, situație ce creează premise de nerespectare a clauzelor contractuale privind termenele de achitare a serviciilor medicale prestate populației.

În baza constatărilor expuse, au fost formulate un șir de recomandări pentru remedierea problemelor identificate de auditul public extern, a căror implementare va contribui la fortificarea sistemului de control intern, la acordarea serviciilor medicale populației, admi-

nistrarea conformă a mijloacelor fondurilor publice și atingerea rezultatelor scontate, precum și la îmbunătățirea indicatorilor de sănătate.

Un alt domeniu important pentru cetățeni este cel social.

Politicile statului aferente domeniului social sunt asigurate prin formarea și utilizarea bugetului asigurărilor sociale, care este realizat de Casa Națională de Asigurări Sociale. De menționat că partea preponderentă a acestui buget revine mijloacelor destinate sistemului de pensii.

Evaluările independente și transparente, efectuate de Direcția Generală Auditul Sectorului Social în cadrul misiunilor de audit, s-au axat și pe nivelul de satisfacere a beneficiarilor de prestații sociale, ținând cont de resursele

alocate în acest scop. Astfel, în cadrul auditării sistemului de pensii și mijloacelor publice ale BASS, au fost evidențiate multiple probleme și deficiențe, cum ar fi:

- lipsa unui sistem de pensii unic instituțional, acesta până în anul 2017 fiind administrat fragmentar prin intermediul a 7 entități publice de stabilire a pensiilor;
- menținerea restanțelor semnificative ale unităților economice față de BASS (anul 2015 – 425,4 milioane lei; anul 2016 – 358,8 milioane lei) determină formarea deficitului de mijloace publice necesare pentru cetățenii beneficiari de servicii sociale;
- neîndeplinirea obligațiilor legale de către plătitori generează disfuncționalitatea întregului sistem de asigurări sociale, prin ce nu se asigură acordarea drepturilor sociale beneficiarilor, în unele cazuri fiind diminuate plățile cetățenilor la momentul apariției drepturilor sociale;
- în condițiile insuficienței mijloacelor aferente domeniului social, statul alocă resurse semnificative necesare acoperirii cheltuielilor pentru serviciile sociale destinate populației (anul 2015 – 862,8 milioane lei; anul 2016 – 1340,6 milioane lei);
- stingerea plăților la BASS în anii precedenți (20,9 milioane lei), în baza normelor legale, dar în lipsa sursei de acoperire, afectează atât veniturile bugetului, cât și mărimea pensiei cetățenilor care ating vârsta de pensionare și au activat în unitățile

economice cărora le-au fost stinse datoriile.

Misiunea de audit asupra sistemului de pensii din Republica Moldova a relevat că acesta se confruntă cu probleme ce inevitabil vor deveni cronice în perioadele următoare. Una din acestea se referă la constituirea resurselor financiare pentru pensii, care este direct influențată de tendința unor factori socioeconomi, cum ar fi îmbătrânirea populației, intensificarea emigrării persoanelor apte de muncă etc. Toate acestea cauzează reducerea numărului de contribuabili și dependența sistemului de transferurile de la bugetul de stat.

De asemenea, au fost constatate și alte deficiențe și probleme, cum ar fi: nerealizarea unor obiective strategice aferente domeniului; neactualizarea cadrului legislativ-normativ ce ține de modalitatea de acordare și calculare a pensiei; nerespectarea disciplinei bugetare la achitarea contribuțiilor sociale; existența fenomenului muncii nedeclarate.

În cadrul evaluărilor privind conformitatea, funcționalitatea și transparența

procesului de stabilire și plată a pensiilor pentru limită de vârstă, s-a constatat că acest proces necesită îmbunătățiri. Multiplele reglementări în acest domeniu lasă loc, în unele cazuri, de interpretări, oferind astfel posibilitatea stabilirii arbitrare a unor indicatori care direct participă la calculul pensiei și la stabilirea cuantumului acesteia.

Astfel, stabilirea pensiei se efectuează în urma determinării inițiale a unor indicatori, cum ar fi: stagiul de cotizare, coeficientul individual al pensionarului, venitul asigurat realizat etc.

Spre exemplu,

- cu referire la stagiul de cotizare, solicitantii de pensii întâmpină dificultăți la colectarea documentelor, în special a certificatelor de salariu care, doar în unele cazuri, confirmă stagiul de cotizare. Din cauza neidentificării angajatorului la adresa juridică, a lichidării agenților economici și nearhivării documentelor, este dificilă obținerea certificatelor privind remunerarea și contribuțiile aferente etc.;
- stabilirea coeficientului individual al pensionarului este influențată de lipsa datelor automatizate pentru perioadă de până la 01.01.1999, ceea ce generează riscul de fraudă la prezentarea documentelor justificative. Totodată, insuficiența reglementărilor interne la acest capitol permite calcularea coeficientului nominalizat prin diferite modalități: excluderea din calcul a perioadelor neconfirmate prin certificat eliberat de angajator; excluderea din calcul a lunilor lucrate incomplet; completarea cu venit „zero” a lunilor pentru care nu a fost prezentat certificatul privind veniturile obținute etc. Drept urmare, se stabilește un quantum mai mic al pensiei; situații incerte au fost atestate și în reglementările privind modalitatea de includere în calcul a venitului asigurat al solicitantului. Urmare a neprezentării declarațiilor individuale sau neachitării contribuțiilor sociale de către agenții economici, veniturile asiguraților se consideră neconfirmate, în consecință fiind afectat atât stagiul de cotizare și venitul asigurat, cât și quantumul pensiei calculate. Astfel, povara probațiunii dreptului legal este pusă pe umerii solicitantului de pensii, deși cadrul legislativ-normativ reglementează expres acțiunile legale ce urmează a fi întreprinse de organul de pensionare;
- neinformarea oficială a pensionarilor referitor la modul de calculare a pensiei, reieșind din indicii de bază (stagiul de cotizare și veniturile realizate), nu asigură transparența procesului decizional și dreptul legal al cetățenilor referitor la cunoașterea procesului, indicatorilor și factorilor ce au determinat quantumul final al prestației sociale.

Recomandările înaintate de auditurile precedente au avut ca scop eliminarea problemelor și deficiențelor în gestionarea fondurilor publice, utilizarea eficientă și transparentă a banului public, optimizarea cheltuielilor, toate fiind

elemente fundamentale ale protecției cetățenilor, beneficiari ai drepturilor și mijloacelor publice alocate acestor domenii importante.

În cadrul misiunilor de audit asupra acestor două bugete (FAOAM și BASS), Direcția generală auditul sectorului social a constatat și indici de fraudă, materialele fiind remise organelor de drept pentru examinare potrivit competențelor, fiind asigurată comunicarea continuă cu acestea. În context, se relevă că Curtea de Conturi, conform

mandatului său, nu dispune de competențe de investigare.

De menționat că toate rezultatele activității de audit a Direcției au fost aduse la cunoștința cetățenilor și autorităților interesate, inclusiv Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova. Astfel, autoritățile publice centrale de specialitate au fost informate despre necesitatea consolidării responsabilităților delegate autorităților cu atribuții în domeniu și îmbunătățirii eficienței acestora.

Autori:

*Sofia Ciuvalschi, șef al Direcției Generale
Auditul Sectorului Social*

Olesea Djurenco, șef direcție

Elena Ciochina, șef direcție

Ședințe publice

Prin eforturi susținute, vom atinge rezultate înalte

Petru ROTARU,
Membru al Curții de Conturi

Misiunea Curții de Conturi constă în exercitarea auditurilor independente, credibile, transparente și profesionale asupra administrării resurselor financiare și patrimoniului public, în scopul promovării standardelor înalte de management financiar în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova. De la această regulă nu face excepție nici Direcția Generală Auditul Autorităților Publice Locale, pe care am onoarea și responsabilitatea să o coordonez.

În ultimul, an în cadrul Curții de Conturi au demarat mai multe procese în vederea eficientizării muncii auditorilor, prin concentrarea activității acestora pe anumite segmente problematice, cu risc sporit de fraudă, dar și în domeniile în care disfuncționalitățile și carențele se perpetuă de la an la an.

Astfel, împreună cu colegii am identificat un șir de aspecte care afectează buna funcționare a autorităților publice locale, propunând abordarea complexă a acestora. În acest context, în Programele activității de audit pe anii 2016-2017 Direcția Generală Auditul Autorităților Publice Locale a promovat o serie de audituri de performanță cu abordare de sistem:

1. Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier;

2. Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației;

3. Plenitudinea identificării, înregistrării și cadastrării bunurilor imobile pentru asigurarea integrității patrimoniului public și surselor de venituri bugetare.

Un alt obiectiv la fel de important căruia i-am atras o foarte mare atenție este implementarea cerințelor și recomandărilor Curții de Conturi.

În acest scop am aplicat un alt concept de verificare a îndeplinirii cerințelor și recomandărilor prin efectuarea misiunilor follow-up.

Un prim pas în această direcție a fost „Raportul follow-up al auditului conformității procesului de subvenționare a agriculturii în anul 2013”, iar pentru anul 2018 ne propunem să continuăm această practică prin introducerea în Programul activității de audit a misiunilor follow-up pentru cele mai mari municipii din țară, unde a expirat termenul de implementare a recomandărilor, în ideea consolidării gestiunii conforme și raționale a fondurilor publice, dar și responsabilizării entităților supuse auditului.

În urma misiunilor de audit efectuate de Direcția Generală Auditul Autorităților Publice Locale am constatat și exemple pozitive de gestiune a resurselor

publice, dar, cu regret, cazurile de gestionare defectuoasă a banului public sunt mai numeroase. Impactul deficiențelor atestate și estimate în ultimul an a constituit 878.21 mln. lei. Cele mai semnificative neconformități țin de utilizarea contraperformantă a fondurilor publice – circa 676.76 mln. lei.

Pentru publicul larg voi exemplifica sumele specificate prin prisma auditului „Managementul sistemelor de supraveghere a traficului rutier”. Prin neîncasarea amenzilor din cauza omiterii termenului de prescripție a executării sancțiunii contravenționale au fost ratate venituri în buget de 96.9 mln. lei; necontabilizarea bunurilor și lucrărilor

achitate din surse externe a fost estimată la suma de 27.93 mln. lei; externalizarea unor entități private a competențelor exclusive ale unor autorități publice au constituit suma de 23.22 mln. lei, fiind înregistrate și elemente pronunțate cu risc de fraudă. Tot cu elemente cu risc de fraudă a fost efectuată procesarea datelor cu caracter personal și vânzarea ulterioară a acestora prin intermediul unei entități private fără acordul instituțiilor publice, acestea obținând un profit de 5.1 mln. lei. De altfel, situațiile enunțate mai sus care întrunesc riscuri de fraudă și corupție au fost remise organelor de urmărire penală în scopul recuperării prejudiciilor cauzate.

Deși am reușit să obținem rezultate palpabile, ne propunem și pe viitor creșterea calității rapoartelor de audit prin instruirea continuă a auditorilor, prin efectuarea misiunilor de audit-pilot cu suportul experților externi, pentru a corespunde sloganului prin care încercăm să ne definim activitatea: „Corecți în abordări, credibili în acțiuni”.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Formarea, atribuțiile și rezultatele Direcției Generale Auditul Autorităților Publice Locale la auditarea gestiunii patrimoniului public și organizării prestării serviciilor publice de aprovizionare cu apă și de canalizare de către autoritățile publice locale

Direcția generală auditul autorităților publice

De la momentul fondării, Curtea de Conturi a avut o preocupare constantă în verificarea utilizării mijloacelor bugetare de către autoritățile publice locale și entitățile desconcentrate ale autorităților publice centrale. Ca urmare, pentru verificarea acestor entități, în iulie 2000 au fost create structuri organizaționale distincte – Camerele de Conturi Teritoriale (Chișinău, Bălți și Cahul), care includeau câte 3 sectoare (Chișinău, Orhei, Ungheni, Cahul, Hâncești, Căușeni, Bălți, Edineț și Soroca), cu un personal de controlori de 75 de unități din totalul de 187. Camerele de Conturi aveau dreptul să adopte de sine stătător hotărâri pe marginea controalelor efectuate, cu excepția unor aspecte (solicitarea destituirii din funcție a unor persoane responsabile din cadrul entităților verificate și sesizarea organelor de drept) care erau aprobate de plenul Curții de Conturi. De asemenea, Hotărârile Camerelor de Conturi nu erau publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În scopul eficientizării activității Camerelor de Conturi și transparentizării activității acestora, în anul 2002 acestea au fost reorganizate în Direcții teritoriale de control. Structurile teritoriale ale Curții de Conturi au fost reorganizate și în anii 2005, 2009, 2011 și 2016. Astfel, la 01.10.2016 a fost formată Direcția Generală Auditul Autorităților Publice Locale (DG AAPL), formată din 3 direcții de audit cu 20 unități de personal, amplasate în mun. Chișinău, mun. Bălți, mun. Cahul și mun. Ungheni.

Deși din punct de vedere organizațional structurile teritoriale ale Curții de Conturi au suferit mai multe modificări, scopul de bază al acestora a rămas același – verificarea conformității și eficienței utilizării mijloacelor bugetare și gestionării patrimoniului public de către autoritățile publice locale și entitățile desconcentrate ale autorităților publice centrale.

Ținând cont de faptul că problemele stabilite în cadrul verificării activităților APL sunt comune pentru toate unitățile administrativ-teritoriale, în ultimii ani DG AAPL a efectuat mai multe audituri de sistem, ceea ce a permis generalizarea deficiențelor, stabilirea mai exactă a cauzelor acestora, precum și elaborarea unor recomandări mai exacte (inclusiv pentru modificarea cadrului legal-normativ) pentru eliminarea cauzelor ce au generat neregularități și contraperformanță.

În prezent DG AAPL efectuează auditul de sistem „Plenitudinea identificării, înregistrării și cadastrării bunurilor imobile pentru asigurarea integrității patrimoniului public și surselor de venituri bugetare”.

Curtea de Conturi este consecvent preocupată de evoluția managementului patrimoniului aflat în gestiunea autorităților publice locale. Această activitate rămâne în agenda auditului public extern deoarece activele respective (în special, fondul imobiliar) sunt și trebuie să servească o sursă importantă de venituri bugetare. De reiterat, în acest sens, că o parte însemnată din active/fonduri care au fost preluate în gestiune de către administrațiile puterii locale nu au fost supuse procedurilor de rigoare (evidență, cadastrare, (re)evaluare), respectiv, nu pot fi utilizate/valorificate la justa lor valoare, suportând, în același timp, o dezintegrare fizică în lipsa de mijloace aferente întreținerii lor. Totodată, neînregistrarea patrimoniului în Registrul bunurilor imobile deseori provoacă riscuri de înstrăinare a patrimoniului prin diferite căi, inclusiv prin deciziile instanțelor judecătorești.

Portofoliul patrimoniului local, constituit din bunurile mobile și imobile administrate de UAT (sate/comune, orașe, respectiv, municipii), constituie o parte însemnată a activelor economice, modul de gestionare a căruia, în sensul interesului public, necesită o monito-

rizare adecvată atât prin intermediul controlului intern, cât și din partea auditului public extern. Conform prevederilor legale¹, autoritățile publice locale posedă un patrimoniu propriu și distinct, care include bunuri mobile și imobile, iar APL executive asigură, în condițiile legii, delimitarea și evidența separată a bunurilor din domeniul public și cel privat într-un registru al patrimoniului public, care este un sistem de colectare, păstrare și prelucrare a informației cu caracter juridic și financiar din domeniu. Totodată, potrivit prevederilor legale², autoritățile publice prezintă organului abilitat rapoarte privind valoarea de bilanț a patrimoniului public, modalitățile și rezultatele folosirii lui, la situația din 1 ianuarie a fiecărui an.

Activitățile de audit au relevat că managementul instituțional stabilit la unele autorități în administrarea și gestionarea patrimoniului a fost afectat de nivelul redus al disciplinei financiare și responsabilității executorului, de ținerea evidenței contabile cu deficiențe, de efectuarea ineficientă a controlului și auditului intern, ceea ce condiționează raportarea incorectă a situației patrimoniale, cu riscul neintegrității patrimoniale. În această ordine de idei, este necesar de menționat următoarele deficiențe/iregularități:

- monitorizarea necorespunzătoare de către autoritățile publice centrale

¹ Art.13 din Legea privind descentralizarea administrativă nr.435-XVI din 28.12.2006.

² Art.20 din Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice nr.121-XVI din 04.05.2007.

privind respectarea de către AAPL a cadrului legal-normativ în materie de patrimoniu public local;

- neimplicarea punctuală a autorităților de profil în asigurarea cadastrării integrale a patrimoniului imobiliar, evaluarea și evidența cantitativ-valorică a fondurilor respective;
- neîndeplinirea corespunzătoare a AAPL privind înregistrarea, evidența și gestiunea operațională a patrimoniului imobiliar în scopuri de integritate per ansamblu;
- lipsa și/sau neconcludența cadrului regulator-metodologic în materie de evidență contabilă și raportare financiară a patrimoniului imobiliar preluat și administrat de UAT;
- nefinalizarea procesului de identificare, delimitare, înregistrare și evidență a patrimoniului public (inclusiv funciar) local, de stat și privat;
- necuprinderea în operațiunea de inventariere a tuturor elementelor patrimoniale, precum și ne(re)evaluarea corespunzătoare a acestora în vederea înregistrării conforme în evidență a valorii lor;
- ineficiența procedurilor de control intern, precum și absența unei evidențe concludente a patrimoniului public și a raportării veridice a situațiilor patrimoniale.

Acest „cerc vicios” are la origine și un cadru normativ necorespunzător, precum și un management instituțional contraperformant, tolerat de către autoritățile centrale, cât și de cele locale (executive/deliberative).

Recent DG AAPL a finalizat auditul performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației”.

După cum se știe „apa este izvorul vieții”, iar accesul populației și economiei la serviciile de aprovizionare cu apă este una din componentele importante pentru asigurarea unui trai decent și unul dintre factorii primordiali ai securității naționale. Ca urmare, alimentația populației cu apă potabilă și în cantități suficiente trebuie să fie una din direcțiile prioritare în politica și acțiunile statului. În situația economică actuală, investițiile în domeniu trebuie să fie planificate și realizate ținându-se cont de constrângerile financiar-bugetare existente. Însă, cu regret, auditul a constatat utilizarea ineficientă a resurselor financiare existente în construcția unor obiecte aferente prestării serviciilor de apă și de canalizare, care au devenit inutile sau care majorează costurile la prestarea acestor servicii.

Astfel, economic și tehnic nefundamentată a fost investiția de 69,78 milioane

lei, efectuată în construcția Stației de epurare ZUC din or. Orhei, unde în 2016 costul de epurare constituia 16,75 lei/m³, în timp ce la stația veche constituia 3,04 lei/m³, prin ce în anii 2015-2016 din utilizarea acestei stații au fost acumulate pierderi de 3,2 milioane lei. Ineficiente s-au dovedit a fi și investițiile SA SC Florești, de circa 33,0 milioane lei, pentru procurarea echipamentului și sistemului de citire la distanță a datelor de pe apometre, care vor putea fi recuperate în 21 de ani, în timp ce termenul de exploatare a echipamentelor variază de la 3 la 10 ani. Urmare a dării în exploatare în anul 2016 a apeductului „Prut – Nisporeni”, au devenit inutile investițiile începute în anii anteriori în domeniul aprovizionării cu apă a or. Nisporeni, în sumă de circa 36,8 milioane lei. Nu sunt fundamentate economic Proiectul „Apă Nord Moldova”, care prevede fuzionarea ÎS „Acva Nord”, ÎM RAC Bălți, SA RAC Soroca (care au datorii cumulate de circa 255 milioane lei, în timp ce creanțele constituie circa 30,0 milioane lei) și „Programul de alimentare cu apă și de tratare a apelor uzate în mun. Chișinău” (pentru care SA „Apă-Canal Chișinău” până la 31.12.2016 nu a beneficiat de nicio disbursare a creditelor contractate, dar a suportat cheltuieli în sumă de 18,2 milioane lei).

Această situație este generată și de lipsa la organele de resort (AAPL, AAM, IES, BNS, CNSP etc.) a unor date complete privind sistemele de aprovizionare cu apă și de canalizare, beneficiarii existenți și potențiali ai acestor servicii.

Auditul a constatat că APL și APC nu și-au realizat competențele și prerogativele legale cu privire la gestionarea și reglementarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Acestea nu au întreprins măsuri regulamentare și eficiente pentru a organiza, a dezvolta și a spori eficiența furnizării serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare, precum și a utilizării patrimoniului public de către întreprinderile de aprovizionare cu apă și de canalizare (în continuare – ÎAC).

Probele de audit acumulate au relevat o stare defectuoasă a managementului financiar-contabil, exprimată prin evidență și raportare neautentică a patrimoniului aflat în gestiunea ÎAC. De asemenea, eficiența gestiunii patrimo-

niului lasă mult de dorit, fiind formate stocuri de mijloace fixe, materiale care nu se utilizează ani de zile, precum și acțiuni necredibile de recuperare a creanțelor. Astfel, în gestiunea și evidența ÎAC se află bunuri neproductive sau bunuri care nu mai sunt necesare activității de bază, pentru care au fost suportate cheltuieli de peste 15,0 milioane lei. De asemenea, valoarea stocului de materiale fără rulaj mai mult de 1 an constituie circa 40,0 milioane lei, iar valoarea activelor în curs de execuție – în sumă de 179,7 milioane lei (din care 24,2 milioane lei sunt cele a căror necesitate a decăzut).

Neîntreprinderea măsurilor pentru încasarea creanțelor, a dus la formarea unui sold al acestora în sumă de circa 450 milioane lei, din care circa 270 milioane lei reprezintă creanțele cu termenul de achitare expirat și circa 152 milioane lei – creanțele cu termenul de prescripție expirat și compromise.

Ca rezultat al unui management defectuos, ÎAC au ratat venituri din neprestarea în volum deplin a serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare. Astfel, veniturile de peste 20 milioane lei au fost ratate urmare a neconcordanței

prevederilor Legii apelor și prevederilor art.19 alin.(5) din Legea nr.303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare cu referire la eliberarea autorizării de mediu privind folosința specială a apei.

De asemenea, auditul a constatat că ÎAC nu au asigurat o evidență separată a veniturilor și cheltuielilor aferente fiecărui tip de serviciu prestat, ceea ce nu permite stabilirea obiectivă a tarifelor la serviciile prestate. ÎAC nu au asigurat nici prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare la tarife cost-eficiente, aducând prejudicii patrimoniului public prin efectuarea unor cheltuieli neconforme, care urmează a fi suportate de consumatori.

Abaterile și iregularitățile stabilite în cadrul auditului sunt consecințe ale cadrului legal și normativ neactualizat, ale preocupării nesistemice și neadecvate a administrației publice locale și centrale în materie de funcționare regulamentară și eficientă a subiecților de antreprenariat, constituiți pentru dezvoltarea infrastructurii și prestarea serviciilor publice.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Ca urmare, situația financiară a ÎAC este critică. Astfel, 12 din 15 ÎAC auditate au înregistrat în anul 2016 pierderi. Mai mult decât atât, 4 ÎAC au active nete (capital propriu) negative, iar 5 ÎAC au activele nete mai mici decât capitalul social. De asemenea, la moment sunt intentate proceduri de insolvabilitate la ÎS Acva Nord, ÎM AC Basarabeasca și SA RAC Soroca. Drept consecință, riscul deposedării autorităților publice de bunurile ce reprezintă infrastructura de aprovizionare cu apă și de canalizare este destul de înalt.

Pentru remedierea deficiențelor și iregularităților stabilite, s-a propus revizuirea cadrului normativ de activitate a întreprinderilor, sporirea monitorizării și controlului din partea fondatorului asupra activității economico-financiare a întreprinderii, asigurarea eficientizării managementului întreprinderilor, diminuării cheltuielilor și majorării veniturilor, creșterea calității serviciilor prestate și protecția consumatorului etc.

Autori:

*Sergiu ȘTIRBU, șef interimar Direcție generală
auditul autorităților publice*

Ana DIACONU, controlor de stat superior

Nadejda IONIȚĂ, controlor de stat superior

Igor CĂLUGĂREANU, controlor de stat

Cultivarea și consolidarea climatului de integritate instituțională prin exemplul propriu

Valeriu MUNTEAN,
șef al Aparatului Curții de Conturi

Confirmând apartenența la standardele internaționale, precum și la bunele practici în domeniul auditului extern, Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCRM), în calitate sa de Instituție Supremă de Audit, activează în corespundere cu principiile de legalitate, independență, imparțialitate, obiectivitate, loialitate, responsabilitate și transparență. Anume elementele enumerate întruchiează cerințele esențiale într-o democrație bazată pe statul de drept, care oferă de fapt Curții de Conturi posibilitatea de a

fi un exemplu pentru autoritățile și instituțiile publice, în contextul consolidării credibilității nu doar în raport cu acestea, dar și în fața societății civile.

Din aceste considerente, este foarte important ca normele juridice naționale să conțină suficiente reglementări cu privire la activitatea Curții de Conturi, care ar garanta în cumul îndeplinirea principiilor nominalizate. Astfel, activitatea Curții de Conturi este reglementată de Constituția Republicii Moldova, Legea Curții de

Conturi nr.261-XVI din 05.12.2008, Legea nr.158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Legea nr.199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Legea nr. 25-XVI din 22.02.2008 privind Codul de conduită al funcționarului public etc., care stabilesc clar mandatul, obiectivele, responsabilitățile, împuternicirile, misiunea, precum și raporturile juridice în procesul auditului public extern asupra modului de formare, administrare și de întrebuintare a resurselor financiare publice și administrării patrimoniului public.

Totodată, în scopul prevenirii și combaterii manifestărilor de corupție și cultivării integrității instituționale atât în cadrul Curții de Conturi, cât și în raport cu alte entități, conform Legii integrității nr. 82 din 25.05.2017, Curtea de Conturi aplică standarde înalte de integritate și etică.

Pentru a corespunde acestor rigori, a fost elaborat Codul etic al Curții de Conturi, care stabilește normele de

conduită etică și profesională, principiile și valorile fundamentale în activitatea auditului public extern.

În scopul stabilirii procedurii de comunicare și evidență a influențelor necorespunzătoare exercitate asupra agenților publici din cadrul Curții de Conturi, a modului de completare și gestionare a Registrului pentru denunțarea influențelor necorespunzătoare, a fost elaborat Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare, instituit Registrul denunțării influențelor necorespunzătoare și numită persoană responsabilă. De asemenea, a fost elaborat Regulamentul privind avertizorii de integritate în cadrul Curții de Conturi, care stabilește procedura de depunere și de verificare a avertizărilor despre ilegalitățile săvârșite în cadrul Curții de Conturi, precum și de aplicare a măsurilor de protecție față de persoanele care avertizează benevol, cu bună-credință și în interes public despre ilegalitățile comise. La fel, a fost instituit Registrul de evidență și numită persoana responsabilă de ținerea acestuia.

În același context, au fost elaborate regulamentele de profil, instituite registrele de evidență și numite persoane responsabile ce țin de domeniile: respectarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, respectarea regimului juridic al cadourilor. Cu referire la managementul riscurilor instituționale de corupție, la Curtea de Conturi a fost constituit Comitetul de monitorizare și

gestionare a riscurilor și a fost elaborat și aprobat Registrul riscurilor.

Astfel, reieșind din obiectivele specifice ale activității sale, Curtea de Conturi,

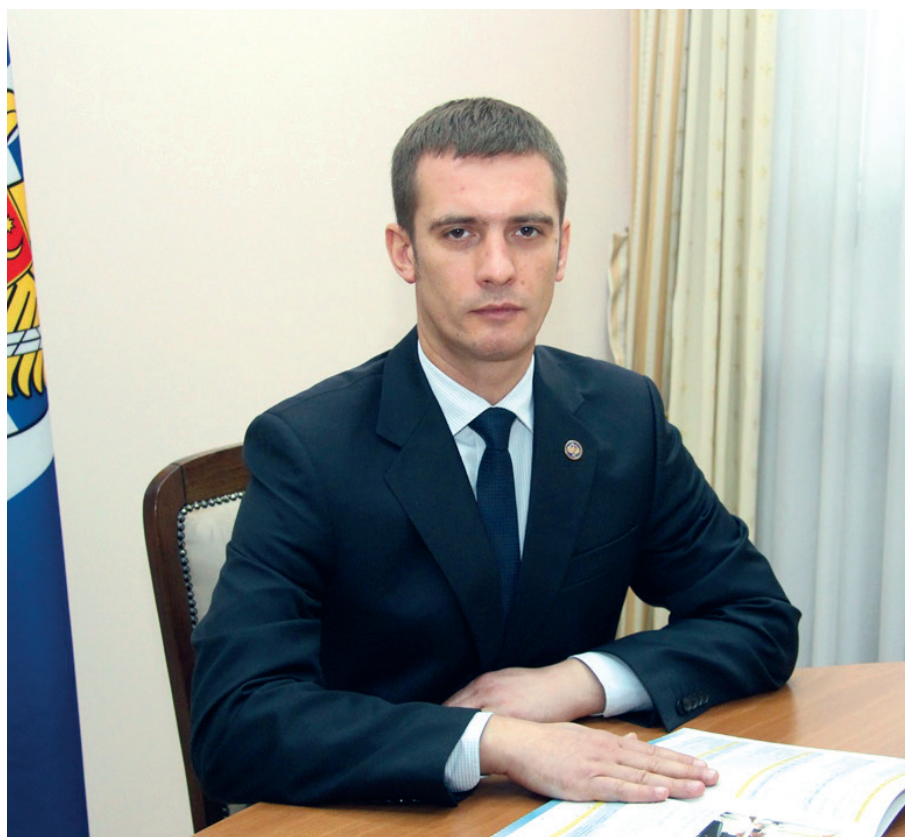
prin exemplul propriu, tinde să responsabilizeze entitățile publice pentru cultivarea și consolidarea climatului de integritate instituțională.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Direcția generală organizare instituțională una din verigile de suport a direcțiilor de audit

Andrei COICA,
șef Direcție generală organizare instituțională

“Munca în echipă este capacitatea de a munci împreună pentru a realiza o idee comună, capacitatea de a direcționa realizările individuale spre obiectivele organizaționale. Este sursa ce le permite oamenilor obișnuți să atingă rezultate neobișnuite.”

Andrew Carnegie

Direcția generală organizare instituțională este instituită în scopul oferirii suportului conducerii Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) în domeniul gestionării resurselor umane, asigurării comunicării pe intern și extern, dezvoltării relațiilor externe, asigurării lucrărilor Plenului, circulației corespondenței, gestionării arhivei, asigurării mediului de lucru al Președintelui și gestionării administrative. Principalele atribuții sunt stabilite în conformitate cu Ordinul Președintelui Curții de Conturi nr. 165 din 15.09.2016, fiind o subdiviziune în cadrul Curții de Conturi a Republicii Moldova, care se divizează structural în 4 subdiviziuni:

- Direcția resurse umane și secretariat;
- Secția relații externe și comunicare;
- Secția suport TI în misiune de audit și securitatea a datelor;
- Direcția gestiune tehnică.

Direcția generală organizare instituțională este investită cu următoarele responsabilități:

- Respectarea strictă a actelor legislative și normative în vigoare;

- Implementarea eficientă a procedurilor modern în activitate;
- Depistarea la timp a lacunelor existente în activitatea Direcției generale și elaborarea propunerilor de înlăturare a lor;
- Calitatea și veridicitatea informațiilor în baza cărora se adoptă acte interne;
- Acționarea promptă și fără tergiversări în cazurile de încălcare a drepturilor angajaților în domeniul relațiilor de muncă;
- Perfectarea corectă a documentației;
- Promovarea insistentă a unei culturi organizaționale bazate pe valori generale umane, responsabilitate socială și relații de muncă armonioase;
- Neadmiterea faptelor care ar putea leza imaginea și integritatea CCRM.

Direcția generală organizare instituțională are la bază o echipă, care presupune încredere, colaborare, respect și comunicare, care se completează și care se stimulează reciproc într-un mod pozitiv, ceea ce duce la obținerea de rezultate rapide, calitative și cantitative

Direcția Organizare Instituțională

Potențialul uman – principala valoare a Curții de Conturi

Ivasco Lilia,
Șef Direcție resurse umane și secretariat

„Singurul mod de a realiza lucruri minunate
e să iubești ceea ce faci.”

Steve Jobs

Resursele umane reprezintă un factor important al creșterii culturii organizaționale pe plan intern și al succesului unei instituții pe plan extern. În condițiile societății contemporane, resursele umane contribuie esențial la armonizarea intereselor generațiilor prezente cu cele ale generațiilor viitoare.

Din această perspectivă, angajații Curții de Conturi sunt conștienți de importanța rolului lor în asigurarea desfășurării continue a activității de audit public extern, de riscurile specifice și inerente ce pot apărea în cadrul misiunilor de audit în care sunt implicați, de responsabilitatea pe care o au față de

entitatea auditată prin înaintarea recomandărilor și cerințelor de audit.

Pe de altă parte, fiecare angajat reprezintă un cumul de trăsături, abilități, gânduri, idei, cunoștințe și inițiative orientate spre atingerea rezultatelor scontate.

Astfel, Curtea de Conturi este cea platformă propice pentru manifestarea acestor cunoștințe, idei, inițiative etc. de către angajații săi, prin crearea condițiilor adecvate de muncă, formare și propagare a cunoștințelor.

În prezent Curtea de Conturi are un efectiv de 160 de angajați. Vârsta medie a angajaților pe autoritate este de 42 de ani. Ponderea cea mai mare este deținută de personalul cu studii de licență și master în științele economice, finanțe și bănci, management, drept și administrare publică. Deși Curtea de Conturi promovează și susține politica egalității de șanse, în instituție prevalează sexul feminin vizavi de cel masculin.

Ponderea femeilor este mai mare decât cea a bărbaților atât la ocuparea funcțiilor de execuție, cât și la cele de conducere.

De menționat că în cadrul autorității publice există politici și proceduri de gestionare eficientă a personalului.

Pentru atingerea obiectivelor propuse, se lucrează continuu asupra îmbunătățirii procedurii de selectare și recrutare, asupra programelor de instruire și dezvoltare profesională, deoarece pentru a face față provocărilor, profesia de

auditor presupune cunoașterea bună a cadrului legal și formarea continuă și temeinică în specialitate.

De asemenea, în cadrul Curții de Conturi există un sistem operațional de evaluare a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici, care ajută să identifice și să încurajeze rezultatele în muncă și, totodată, să depisteze aspectele necorespunzătoare ale angajaților săi.

Evoluția carierei profesionale a angajaților se realizează în bază de merit, de vechimea în muncă în cadrul instituției, precum și de performanța profesională individuală.

De menționat că managementul Curții de Conturi întreprinde toate măsurile necesare ca personalul său de specialitate și de suport să devină de înaltă calitate și motivat pe măsură.

În prezent angajații Curții de Conturi beneficiază de plăți de stimulare, premii unice, precum și de ajutor suplimentar în cazuri excepționale, în conformitate cu cadrul legal.

Pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor, merite deosebite în activitate, manifestarea spiritului de inițiativă și contribuție deosebită în realizarea unor sarcini, activitate îndelungată și ireproșabilă în cadrul instituției, angajații CCRM beneficiază de motivare nefinanciară sub formă de: mulțumire, mențiune în Buletinul lunar al CCRM, Diplome de merit de gradele I, II și III ale Guvernului Republicii Moldova, distincții instituționale și de stat.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Deci, cheia succesului și resursa fundamentală care pune lucrurile în mișcare pentru atingerea rezultatelor maxime sunt resursele umane ale Curții de Conturi

Direcția resurse umane și secretariat

Evaluarea indicatorilor de fraudă și corupție în cadrul misiunilor de audit

Dirrecția juridică

În conformitate cu standardele internaționale de audit (ISSAI 1240), responsabilitatea auditorilor constă în obținerea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că situațiile financiare, în totalitatea lor, nu conțin denaturări semnificative, ca rezultat al fraudei ori al erorii, obiectivele auditului fiind:

- la etapa de planificare, identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă a situațiilor financiare ca urmare a fraudei;
- la etapa de executare, obținerea probelor de audit suficiente și

corespunzătoare privind riscurile evaluate.

Identificarea factorilor ce duc la apariția riscului de fraudă constă în acumularea informațiilor cu privire la activitățile entității publice, inclusiv revizuirea fraudelor precedente, suspectate și asemănătoare din entitățile publice similare, și analiza măsurilor de performanță ale entității publice din ultimii câțiva ani, pentru a identifica prezența unor modele inconsecvente.

În acest sens, auditorii abordează următoarele subiecte:

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

- Care este atitudinea generală a conducerii entității în privința fraudei/corupției?
 - Există în cadrul entității măsuri adecvate de prevenire a fraudei/corupției? Sunt acestea implementate?
 - Entitatea auditată evaluează riscurile de fraudă/corupție în mod corespunzător?
 - Există un proces de evaluare a riscului specific de fraudă/corupție și cât de des este efectuat?
 - Există o politică specifică internă cu privire la fraudă/corupție, abuz și utilizarea necorespunzătoare a mijloacelor publice care stabilește consecințele în cazul depistării acestor ilegalități? Au fost puse în practică măsuri de contracarare/sanționare corespunzătoare?
 - Sistemul de control intern respectă cerințele legale privind măsurile antifraudă/anticorupție?
 - Există proceduri de control intern pentru reducerea posibilității de apariție a fraudei/corupției (de exemplu, existența unor liste de verificare detaliate, implicarea unui număr mai mare de persoane în procesul decizional, aplicarea „principiului celor patru ochi” pentru verificările efectuate etc.)?
 - Conducerea entității acordă o atenție specifică detectării fraudei/corupției în cadrul acesteia? Care sunt procedurile aplicate de către conducere în vederea detectării și raportării cazurilor de fraudă și corupție?
 - Se iau măsuri pentru reducerea impactului potențial al acestora?
- Sunt câțiva indicatori care pot spori posibilitatea apariției riscurilor de fraudă/corupție. Ca exemple pot fi:
- a. indicatorii de fraudă în rapoartele financiare* (discrepanțe în înregistrările contabile; probe conflictuale sau lipsă; procese necorespunzătoare aferente bugetului);
 - b. indicatori de documente falsificate* (documentele deviază de la formatul standard; conținutul acestora este dubios; circumstanțele în care au fost întocmite documentele creează suspiciuni; inconsecvența datelor din documente și a informațiilor disponibile);
 - c. indicatori în domeniul contractării și achizițiilor publice* (achiziții nejustificate dintr-o singură sursă; prețuri excesive nejustificate; produse achiziționate în număr excesiv; acceptarea calității scăzute și întârzierea/lipsa livrărilor; modificări nedocumentate/frecvente ale contractelor care conduc la majorarea valorii acestora; responsabilul pentru contractare nu depune/nu completează declarația de confidențialitate și imparțialitate; fragmentarea achizițiilor; combinarea contractelor etc.);
 - d. indicatori aferenți activelor* (utilizarea neautorizată a activelor; echipament supus utilizării personale sau în afara programului, cum ar fi telefoane celulare, camere digitale, computere, vehicule, instrumente etc.; active fizice susceptibile uzului personal sau redirectionării: clă-

diri nefolosite sau izolate, terenuri libere, echipament învechit, active abandonate etc.);

e. *indicatori aferenți plăților corupte* („împrumuturi” rambursate sau nu; utilizarea cardurilor de credit; supraplata achizițiilor; utilizarea gratuită/achitarea plăților reduse pentru unele bunuri, precum: apartamente, autoturisme etc.; efectuarea plăților în numerar etc.);

f. *indicatori aferenți conflictelor de interese* (nedepunerea/necompletarea declarației privind conflictele de interese; favorizarea inexplicabilă a unor contractanți; exercitarea unor funcții de conducere de una și aceeași persoană sau de rudele acesteia etc.).

Astfel, la identificarea unor indicatori de fraudă/corupție, conform Regulamentului privind procedurile aplicate în cadrul Curții de Conturi în cazul identificării/determinării de către auditori a riscului de fraudă/corupție, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.08 din 21.03.2016 și Ordinului interdepartamental comun nr.205/50/384/193/128/4/23 din 11.11.2016 privind organizarea și funcționarea Consiliului interdepartamental de cooperare între Curtea de Conturi și organele de drept, Președintele Curții de Conturi solicită convocarea Consiliului de cooperare cu organele de drept, pentru examinarea materialelor de audit ce conțin elemente de fraudă/corupție. Consiliul, din care fac parte Curtea de Conturi, Procuratura Generală, Ministerul

Afacerilor Interne, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate,

Autoritatea Națională de Integritate și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, examinează în cadrul ședinței materialele de audit prezentate și se pronunță asupra oportunității de remitere a acestora organelor de drept.

Totodată, în conformitate cu art.9 alin. (1) și art.29 alin.(2) din Legea nr.261-XVI din 05.12.2008, Curtea de Conturi expediază organelor de drept Hotărârea și Raportul de audit după aprobarea acestora.

Direcția juridică din cadrul Curții de Conturi monitorizează examinarea materialelor remise, desfășurarea urmăririi penale demarate și deciziile adoptate de organele de drept. În cazul emiterii unei ordonanțe de refuz în pornirea urmăririi penale sau de clasare a procesului penal de către organele de drept, Direcția juridică solicită, după caz, Procuraturii Generale verificarea legalității ordonanței emise.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Astfel, în perioada octombrie 2016 – septembrie 2017, urmare a aplicării procedurilor de audit în cadrul misiunilor de audit și evaluării probelor obținute de la entități, au fost expediate organelor de drept, inclusiv la solicitarea acestora, pentru examinare și luare de atitudine, conform competențelor atribuite prin lege, nouă Hotărâri și Rapoarte de audit. Ca rezultat, au fost pornite trei cauze penale, materialele unui raport de audit au fost anexate la o cauză penală pornită anterior și care se află în desfășurare, cinci materiale fiind încă în examinare. Totodată, pe materialele unui raport de audit a fost dispus refuzul în pornirea cauzei penale, iar Direcția juridică a solicitat verificarea

legalității ordonanței respective, demersul fiind în examinare.

De asemenea, în perioada octombrie 2016 – septembrie 2017, urmare a depunerii obiecțiilor Curții de Conturi privind dezacordul cu ordonanța de clasare a cauzei penale și examinării acestora în ordinea controlului ierarhic superior, două ordonanțe de clasare a cauzelor penale, pornite în baza Raportului auditului performanței în domeniul mediului „ Protecția și utilizarea durabilă a apelor din râuri și fluviu”, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.1 din 14.02.2014, au fost anulate, fiind dispusă reluarea urmărilor penale.

Autorul:

Andrei ȚARĂLUNGĂ,
controlor de stat, Direcția juridică

Promovarea imaginii Curții de Conturi pe plan internațional

Secția relații externe și comunicare

Comunicarea eficientă în mediul internațional este un proces în cadrul căruia actorii implicați își ating scopurile planificate prin intermediul cooperării. Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCRM), de-a lungul anilor, a acordat o atenție sporită promovării imaginii instituției pe plan internațional și colaborării cu părțile interesate externe, cum ar fi organizațiile internaționale de profil, alte instituții supreme de audit, precum și partenerii de dezvoltare instituțională.

Promotorii ai acestui proces continuu sunt conducerea și angajații instituției, prin participarea activă în activitatea diferitor foruri internaționale de profil și activitățile realizate în comun cu partenerii externi.

O verigă importantă în asigurarea funcționalității și eficienței procesului de promovare a imaginii CCRM și cooperării internaționale este Secția relații externe și comunicare, o subdiviziune mică, cu profesioniști dedicați atingerii obiectivelor instituționale.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Aspectul de comunicare internațională a fost și continuă a fi promotorul obiectivelor de dezvoltare instituțională, succesele la acest capitol fiind înregistrate grație schimbului de bune practici, cunoștințe și experiență cu institu-

țiile de audit partener, instruirilor și consilierii oferite de experții externi în cadrul proiectelor de cooperare, preluării și aplicării în practică a standardelor internaționale de audit ISSAI.

Cooperarea în cadrul Organizației Europene a Instituțiilor Supreme de Audit EUROSAI

Dacă ne referim la organizațiile internaționale de profil, cel mai înalt nivel de implicare în diferite activități și

evenimente este înregistrat în cadrul EUROSAI – Organizația Europeană a Instituțiilor Supreme de Audit.

Curtea de Conturi a Republicii Moldova face parte din această organizație de profil din anul 1994. Începând cu 2014, pentru o perioadă de 6 ani, CCRM este membru al Consiliului de guvernare, forul de conducere al EUROSAI.

Promovarea instituției în cadrul Consiliului de guvernare al EUROSAI

Un eveniment important, găzduit de Curtea de Conturi în februarie 2017, a fost ședința a 45-a a Consiliului de guvernare al EUROSAI. La ședință au participat 8 delegații ale instituțiilor supreme de audit (ISA) membre ale Consiliului de guvernare: Olanda, Spania, Turcia, Finlanda, Belgia, Portugalia, Moldova, Curtea Europeană de Conturi, precum și delegațiile ISA cu statut de observator: Austria și Polonia.

Evenimentul a fost organizat de CCRM și coordonat de președinția EUROSAI, deținută până în luna mai 2017 de ISA a Olandei și, respectiv, de secretariatul EUROSAI, deținut de ISA a Spaniei.

Obiectivul de bază al ședinței a fost prezentarea și definitivarea proiectului Planului Strategic al EUROSAI pentru perioada 2017-2023, document care a fost aprobat ulterior în cadrul

Congresului al X-lea al EUROSAI, care a avut loc în luna mai 2017 în or. Istanbul, Turcia. Delegațiile au pus în discuție conceptul strategiei, obiectivele pe termen mediu ale organizației, aspirațiile și intențiile de viitor. Curtea de Conturi a Republicii Moldova este membru al Consiliului de guvernare pentru perioada 2014-2020.

Participarea la cel de-al X-lea Congres al EUROSAI

Unul dintre cele mai importante evenimente pe agenda EUROSAI din anul 2017 a fost cel de-al X-lea Congres al EUROSAI, care a avut loc în Turcia în luna mai. Congresul constituie un forum unic de comunicare, cooperare și adoptare de decizii pentru instituțiile supreme de audit din carul EUROSAI.

Congresul a întrunit delegațiile a 40 de membri ai EUROSAI și 10 delegații ale observatorilor și oaspeților Congresului. În cadrul evenimentului a fost aprobat noul Plan Strategic EUROSAI pentru perioada 2017-2023,

care va fi implementat în următorii 3 ani sub conducerea unui nou președinte al organizației – Curtea de Conturi a Turciei. De asemenea, au fost aleși doi noi membri ai Consiliului de Guvernare – Polonia și Letonia. Forul ISA din Europa a votat, de asemenea, un nou logotip al organizației.

Congresul a fost precedat de cea de-a 47-a ședință a Consiliului de guvernare, iar la finalul Congresului noua componență a forului de conducere s-a întrunit încă ea de-a 48-a ședință.

Promovarea imaginii CCRM în cadrul Grupului Visegrad

La invitația ISA a Slovaciei, CCRM a participat la întrunirea Grupului Visegrad din cadrul EUROSAI, care a avut loc în Slovacia în luna septembrie curent. Grupul Visegrad, constituit din ISA ale Cehiei, Ungariei, Poloniei, Slovaciei, Austriei și Sloveniei, se întrunește anual pentru a pune în discuție

subiecte de interes comun din cadrul auditului public extern. ISA din Belarus și Republica Moldova au fost invitate în calitate de observatori, participând la dezbaterile unor tematici importante axate pe asigurarea și îmbunătățirea controlului calității procesului de audit, activitățile analitice ale ISA etc.

Contribuția la crearea tinerei comunități profesionale EUROSAI

Conferința tinerilor auditori EUROSAI este un for care contribuie la formarea tinerei comunități profesionale EUROSAI, promovarea cooperării între membrii acesteia pentru a promova valorile și standardele de profil în beneficiul instituțiilor supreme de audit europene. Cea de-a III-a Conferință Young EUROSAI s-a desfășurat în Estonia

în septembrie curent. Evenimentul a întrunit reprezentanți din 40 de țări și 7 organizații internaționale. Participanții la conferință au fost încadrați în ateliere de lucru, divizate în sesiuni cu diverse tematici. Participarea la Conferință are o semnificație deosebită pentru preluarea bunelor practici și diseminarea cunoștințelor profesionale.

Conlucrarea la nivel european dintre auditul extern și cel intern în sectorul public

Seminarul comun EUROSAI - ECIIA (Confederația Europeană a Instituțiilor de Audit Intern) a fost organizat în luna mai curent în Belgia. Subiectele abordate în cadrul seminarului au vizat colaborarea dintre instituțiile supreme de audit și auditorii interni, pentru atin-

gerea unui scop comun – contribuția la îmbunătățirea continuă a gestiunii fondurilor publice și la sporirea eficienței organizaționale a autorităților și instituțiilor publice.

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Comunicarea în cadrul grupurilor de lucru ale EUROSAI

În anul 2017, instituția a inițiat procedura de aderare la două grupuri de lucru adiționale, inițiativa fiind acceptată. Astfel, la moment auditorii CCRM

conlucrează cu colegii din alte țări europene în cadrul următoarelor grupuri ale EUROSAI:

Grupul de lucru privind auditul TI

Grupul de lucru privind auditul mediului

Grupul de lucru privind auditul fondurilor alocate pentru combaterea efectelor calamităților naturale sau a dezastrelor

Grupul de lucru privind auditul municipalităților

Cooperarea și comunicarea în cadrul grupurilor de lucru a avut loc în contextul întrunirilor, seminarelor și altor evenimente organizate în anul curent.

În luna ianuarie 2017 în Polonia a avut loc conferința de lucru cu participarea reprezentanților a 14 instituții supreme de audit, membre ale **Grupului de lucru privind auditul mediului**, implicate în auditul comun privind calitatea aeru-

lui. Proiectul a fost inițiat de EUROSAI în anul 2016, ISA din Olanda și Polonia fiind responsabile pentru coordonarea auditului.

Comunicarea auditorilor în cadrul acestui audit comun a continuat în luna noiembrie curent, la Luxemburg. Scopul întâlnirii a fost de a discuta despre progresele înregistrate de participanții la proiect și de a preciza pașii ce trebuie făcuți pentru raportul comun, care urmează a fi publicat până la mijlocul anului 2018. Obiectivul principal al auditului a fost evaluarea măsurilor de combatere a poluării aerului.

Auditorii din 16 țări membre ale **Grupului de lucru privind auditul TI**

s-au întrunit în luna martie în Elveția, în contextul proiectelor ITSA și ITASA. Instrumentul ITSA reprezintă o auto-evaluare a funcției TI în cadrul ISA, a proceselor care au impact asupra activității de bază a instituției, în scopul determinării nivelului de maturitate al acesteia, stabilirii lacunelor cu oferirea soluțiilor adecvate. Metodologia ITASA propune un set de acțiuni de îmbunătățire a funcției de audit TI, conform nevoilor specifice ale unei ISA.

În martie curent reprezentanții CCRM au participat la cea de-a III întrunire a **Grupului de lucru privind auditul mijloacelor alocate pentru prevenirea și lichidarea consecințelor catastrofelor**, care a avut loc în Italia.

În cadrul întrunirii au fost puse în discuție bunele practici ale ISA privind auditarea utilizării fondurilor publice

alocate pentru prevenirea și lichidarea consecințelor catastrofelor, în contextul dezvoltării durabile, adoptate de

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Adunarea Generală a ONU pentru perioada de până în 2030.

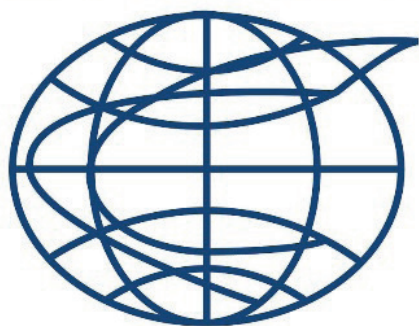
Prima întrunire a noului **Grup de lucru privind auditul municipalităților** a avut loc în aprilie 2017 în Lituania. Activitățile grupului sunt direcționate spre îmbunătățirea sistemului de audit al municipalităților, pentru a genera beneficii pentru fiecare cetățean. Președintele Grupului, ISA din Lituania, a venit cu inițiativa de a efectua analiza sistemelor municipale din țările EUROSAI. Această monitorizare va dezvălui cele mai bune practici organizaționale de audit al municipalității și va constitui

o bază pentru schimbările pozitive în acest domeniu în țările europene.

Cooperarea în cadrul Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit INTOSAI

INTOSAI

Curtea de Conturi a Republicii Moldova este membru al INTOSAI din anul 1994. Promovarea imaginii instituției

onale a CCRM în cadrul Organizației Internaționale a Instituțiilor Supreme de Audit INTOSAI se axează pe două aspecte: participarea la activitatea nemijlocită a grupurilor de lucru ale organizației și la evenimentele internaționale organizate de acest for, precum și conlucrarea activă cu ISA din cadrul EUROSAI, care este o organizație regională, europeană a INTOSAI. Platformele, modalitățile și principalele evenimente axate pe cooperarea în cadrul EUROSAI în anul 2017 au fost prezentate mai sus.

Comunicarea la nivelul ONU și INTOSAI în cadrul unui simpozion comun

În luna iunie curent, în Austria a fost organizat cel de-al XXIV-lea Simpozion

UN/INTOSAI. Reprezentanții a 78 de ISA din cadrul INTOSAI și ai ONU au pus în

discuție tematica digitalizării informației, datelor deschise, relevanței acestora pentru activitatea de audit a ISA.

De asemenea, participanții au vorbit despre contribuția ISA la implementa-

rea misiunilor follow-up și la revizuirea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (SDG), ținând cont de Declarația semnată în cadrul celui de-al XXII-lea Congres INCOSAI de la Abu Dhabi.

Conlucrarea în cadrul grupurilor de lucru ale INTOSAI

Dacă vorbim despre conlucrarea nemijlocită cu structurile INTOSAI, trebuie să menționăm activitatea în cadrul a două grupuri de lucru:

- **Grupul de lucru privind indicatorii-cheie naționali;**

- **Grupul de lucru privind datoria publică.** În 2017, comunicarea a avut loc în cadrul unor evenimente organizate de grupurile de lucru și de alte structuri ale INTOSAI.

Cursul de instruire privind Cadrul de Măsurare al Performanței instituției supreme de audit (SAI PMF), organizat de Inițiativa de Dezvoltare INTOSAI (IDI), s-a desfășurat în Portugalia în luna iunie. SAI PMF reprezintă un cadru bazat pe probe, care presupune evaluarea voluntară a performanțelor ISA în raport cu principiile, standardele, ghidurile și bunele practici internaționale

stabilite pentru auditul public extern. Pe parcursul perioadei de instruire, participanții au obținut cunoștințe privind structura și metodologia SAI PMF, dar și asupra modului de planificare, efectuare și raportare a unei evaluări SAI PMF.

Banca Mondială și Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) au organizat o instruire comună **privind metodologia de evaluare a performanței managementului datoriilor publice (DeMPA)**. Instruirea a avut loc în august curent în Austria. La sesiune au fost invitați reprezentanți din 12 ISA din cadrul INTOSAI. Scopul acestui curs a constat în dezvoltarea tendințelor emergente și provocărilor inerente în domeniul managementului datoriei publice în țările în curs de dezvoltare, aplicarea instrumentelor de dezvoltare DeMPA în domeniul reformelor de gestionare a datoriei publice și efectuării auditului extern.

Reprezentanți din 24 de ISA din cadrul INTOSAI au participat la **cel de-al IV-lea Seminar internațional în domeniul asigurării integrității instituționale**, cu tematica „Sondajul privind integritatea și utilizarea acestuia în activitatea

managementului”, organizat în luna martie curent în Ungaria. Participanții la seminar au discutat subiecte ce țin de combaterea corupției, asigurarea integrității instituționale, transparenței, eticii și comunicării.

Reprezentanții ONA a Ungariei au relatat despre experiența proprie în implementarea proiectului de integritate, bazat pe metodologia ISA din Olanda – IntoSAINT.

Seminarul privind integritatea a avut o continuare, prin intermediul unui alt eveniment similar, organizat în luna aprilie 2017 de către Oficiul Național de Audit al Ungariei – **Atelierul de lucru internațional privind proiectul de integritate**. Tematica atelierului a fost promovarea culturii organizaționale, bazată pe integritate, și a climatului non-toleranță la corupție în cadrul instituțiilor publice, prin implementarea unor proiecte de integritate, pentru a contribui la consolidarea sistemelor naționale de integritate.

Cooperarea în cadrul Consiliului conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale Comunității Statelor Independente

Curtea de Conturi a Republicii Moldova a devenit membru al Consiliului inter-

statal al conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI în anul 2000. Comunicarea și conlucrarea în cadrul acestui for are loc în contextul evenimentelor organizate și activității grupurilor de lucru.

Participarea la cea de-a XVII-a sesiune a Consiliului

În luna septembrie, în Azerbaidjan s-a desfășurat cea de-a XVII-a sesiune a Consiliului conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI. La sesiune au participat conducătorii și reprezentanții organelor supreme de control financiar/instituțiilor supreme de audit din șapte țări ale CSI. În cadrul reuniunii, principalele teme de discuție au fost axate

pe evaluarea eficienței economice, sociale și administrative a organelor de control financiar, precum și definirea unui sistem comun de indicatori-cheie naționali.

De asemenea, s-a discutat despre rolul instituțiilor supreme de audit, rezultatele cooperării multilaterale și bilaterale, standardele internaționale în evaluarea controlului calității.

Conlucrarea în cadrul grupurilor de lucru ale Consiliul conducătorilor organelor supreme de control financiar din statele membre ale CSI

CCRM face parte din următoarele grupuri de lucru:

- **Grupul de experți pentru indicatorii-cheie naționali;**
- **Grupului de lucru privind elaborarea standardelor de control financiar de stat pentru organele supreme de control financiar din statele membre ale CSI.**

Promovarea schimbului internațional de practici și experiențe în domeniul auditului, elaborarea standardelor de profil au fost puse în discuție în cadrul ședinței **Grupului de lucru privind elab-**

borarea standardelor de control financiar de stat pentru organele supreme de control financiar (OSCF) din statele membre ale CSI.

Evenimentul a avut loc în luna aprilie 2017 în Republica Kirghizia. Participanții la reuniune au examinat proiectul actualizat al Glosarului de termeni utilizați în standardele organelor supreme de control financiar, precum și proiectul Standardului „Cerințe etice, principii și norme de conduită pentru angajații OSCF din cadrul țărilor CSI”.

Promovarea obiectivelor de dezvoltare instituțională în cadrul proiectelor de cooperare

Un aspect semnificativ al comunicării internaționale este conlucrarea cu partenerii externi în cadrul proiectelor de dezvoltare instituțională. Cu suportul experților străini, Curtea de Conturi asigură implementarea eficientă a obiectivelor Planului de Dezvoltare Strategică pentru perioada 2016-2020, pentru a dezvolta și consolida capacitățile instituționale în realizarea mandatului și

fortificarea rolului managementului finanțelor publice, prin instruirea angajaților, implementarea eficientă a standardelor internaționale de audit ISSAI, asigurarea calității activității instituției, efectuarea auditurilor-pilot, elaborarea și revizuirea cadrului normativ și metodologic, îmbunătățirea conlucrării cu părțile interesate etc.

Conlucrarea în cadrul Proiectului de cooperare CCRM - ONAS

Cooperarea cu Oficiul Național de Audit din Suedia (ONAS) a fost lansată în anul 2006. În 2017 au fost realizate acțiuni prevăzute în cadrul celui de-al treilea Proiect de cooperare CCRM – ONAS. Experții suedezi sunt cei mai fideli promotori și mentori ai instituției noastre

pe calea dezvoltării și trecerii de la control la auditul public extern, în contextul creării unei instituții supreme de audit eficiente.

Pe parcursul anului curent, comunicarea și conlucrarea în cadrul proiectului a fost direcționată pe câteva aspecte: consolidarea capacităților de audit ale situațiilor financiare, inclusiv a celor consolidate; dezvoltarea abilităților manageriale; instruirea în domeniul leadership-ului; consolidarea comunicării cu părțile interesate: Parlamentul, Guvernul, societatea civilă, mass-media.

Comunicarea în cadrul celui de-al IV-lea Atelier multilateral privind auditul financiar

Un eveniment important în contextul cooperării CCRM – ONAS este schimbul de cunoștințe și experiență între participanții Atelierului multilateral privind auditul financiar, care se organizează

anual. În anul curent, atelierul a fost găzduit de Curtea de Conturi în luna octombrie.

Auditorii Oficiului Național de Audit al Suediei, Oficiului de Stat de Audit al

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Letoniei, Oficiului de Stat de Audit al Georgiei și Curții de Conturi a Republicii Moldova au pus în discuție tematici, precum îmbunătățirea raportului de audit, aplicarea ISSAI 1250, bunele

practici privind testarea controalelor TI generale și ale aplicațiilor într-un audit financiar, aplicarea ISSAI 1570, noile prevederi ale standardelor ISSAI 1700-1705 etc.

Inițierea activităților de cooperare cu partenerii externi

Promovarea comunicării eficiente cu partenerii de dezvoltare a adus roade bogate în anul curent, prin demararea unor activități de evaluare a oportunităților și necesităților de suport oferit CCRM, precum și inițierea unor activități în acest domeniu cu Oficiul de Stat

de Audit al Letoniei, Oficiul de Stat de Audit al Lituanei, Curtea de Conturi a României, Delegația UE în Republica Moldova, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Oficiul Băncii Mondiale în Republica Moldova etc

Autor:
Violeta Balan,
Șef Secție relații externe și comunicare

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

Întrevederi de rang înalt

James D. Pettit, Ambasadorul SUA în Republica Moldova

Ulrike Knotz, Ex-Ambasadorul Republicii Federale Germania în Republica Moldova

Rimantas Latakas, Ambasadorul Republicii Lituania în Republica Moldova

Zhang Yinghong, Ambasadorul Republicii Populare Chineze în Republica Moldova

Ivan Gnatyshin, Ambasadorul Ucrainei în Republica Moldova

Hulusi Kılıç, Ambasadorul Republicii Turcia în Republica Moldova

Constituirea și funcționarea Organizației sindicale în cadrul Curții de Conturi

Aliona Oboroceanu,
Președinte Organizației Sindicale

Pe parcursul anului 2017, în scopul realizării acțiunilor pentru promovarea și apărarea drepturilor și intereselor angajaților Curții de Conturi, a fost constituită **Organizația sindicală primară a angajaților CCRM**. Dna Aliona Oboroceanu a fost aleasă de Adunarea generală în calitate de Președinte al Sindicatului, pe o perioadă de 5 ani. De asemenea, pentru realizarea atribuțiilor statutare, similar a fost ales organul

executiv (Comitetul sindical) și cel de control (Comisia de cenzori).

Sindicatul, la rândul său, reprezintă și apără interesele membrilor săi și îndeplinește următoarele atribuții:

- a) reprezentarea și protejarea, inclusiv la nivel național, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale membrilor de sindicat;

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

b) încheierea Contractului colectiv de muncă la nivelul instituției și respectarea prevederilor acestuia.

În context, un rol însemnat i-a revenit Sindicatului CCRM în derularea procesului de negociere și semnare a Contractului colectiv de muncă, care

reprezintă convenția dintre angajator și salariați, prin care se stabilesc, în limitele prevăzute de lege, clauzele privind condițiile de muncă, salarizare, precum și alte drepturi și obligații ce decurg din raporturile de muncă.

Activul Organizației Sindicale

Sindicatul este puternic doar în măsura în care membrii acestuia sunt uniți și au o comunicare continuă între ei. Astfel, circa 100 de membri de sindicat au participat, la 14 iulie 2017, la un time building, pentru consolidarea formațiunii și promovarea spiritului de echipă, aspecte foarte importante în activitatea sindicală la nivel de unitate. Este primul eveniment organizat și desfășurat de către Comitetul sindical în anul curent, acesta având loc la Costești, Ialoveni.

În acest sens, membrii Sindicatului s-au încadrat activ la realizarea acțiunii nominalizate, demonstrând o comunicare bună, care pare a fi „regula de aur” pentru orice activitate.

În cadrul activității, membrii de sindicat au avut posibilitatea de a dialoga cu conducerea instituției despre importanța și rolul Sindicatului, despre beneficiile și oportunitățile mișcării sindicale.

Sindicatul active și puternice există pentru a reprezenta interesele angajaților, acestea având un rol pozitiv în cadrul instituției, al comunității și al întregii societăți.

Autor:
Aliona Oboroceanu,
Președintele Organizației Sindicale

Alte activități ale Curții de Conturi

Școala-internat auxiliară din municipiul Bălți

Copleșiți de emoția despărțirii și de bucuria absolvirii a gimnaziului, cei 8 elevi, au ascultat împreună cu părinții și profesorii, pentru ultima dată, sunetul clopoțelului. Frumoși și tineri și-au luat adio, în ritmul lin al valsului de la anii de școală. Vegheați pentru ultima dată de profesori diriginți și-au primit mențiunile și felicită-

În conformitate cu Lista nominală a patronilor instituțiilor rezidențiale de întreținere și educație a copiilor și instituțiilor sociale, aprobată de către Guvern la 28 iunie 2005, Curtea de Conturi este desemnată în calitate de patron responsabil de asigurarea activității eficiente a Școlii internat auxiliare din mun. Bălți – internat ce găzduiește copii cu dezabilități (handicap) și continuă să întreprindă, în măsura posibilităților, acțiuni de îmbunătățire a condițiilor sociale de trai ale copiilor.

Cu ocazia sărbătorii ultimului sunet, reprezentanții Curții de Conturi au vizitat, astăzi 31 mai curent, elevii Școlii-internat auxiliare din municipiul Bălți. În cadrul careului festiv, administrația școlii și cadrul didactic au fost felicitați cu ocazia încheierii anului de studii. Elevilor le-au fost adresate urări de sănătate, succese, realizări frumoase, vacanță plăcută, relaxare și revenirea din vacanță cu noi forțe.

riile în aplauzele celor prezenți.

Reprezentanții Curții de Conturi, prezenți la acest eveniment le-au adresat absolvenților și tuturor elevilor mesaje de felicitare, menționând că încheierea studiilor înseamnă pentru ei un nou început.

Din partea conducerii și angajaților Curții de Conturi elevii au primit seturi cu dulciuri și enciclopedii. Darurile au fost procurate din contribuțiile financiare făcute de angajații Curții de Conturi.

Primul sunet la Școala-internat auxiliară din Bălți

Elevilor le-au fost înmânate seturi de rechizite școlare și dulciuri din partea colectivului Curții de Conturi. Darurile au fost procurate din contribuțiile financiare făcute de angajații instituției.

De-a lungul anilor, Curtea de Conturi a susținut continuu activitatea acestei instituții, contribuind la completarea

Prima zi de școală – o zi a unui nou început. Elevii din întreaga țară cu zâmbete, emoții și buchete de flori și-au început noul an de studii. La fel și copiii școlii-internat din mun. Bălți însoțiți de părinți, profesori au întâmpinat ziua de 1 septembrie într-o atmosferă de sărbătoare.

bazei tehnico-materiale, îmbunătățirea procesului de studii și condițiilor de trai ale copiilor ce studiază aici.

Tradițional, la careul festiv au participat și reprezentanții Curții de Conturi a Republicii Moldova – Covali Marina, membru CCRM și Lorina Saracuța, inspector superior, Serviciul înregistrare și arhivare a documentelor. Elevii au fost felicitați cu ocazia începerii anului de studii 2017-2018, fiindu-le adresate cele mai sincere urări de bine și un nou început plin de succese.

Prima oră educativă a fost cu genericul: "Limba noastră-i o comoară". Alexei Mateevici – 100 ani de la trecerea în eternitate.

În acest an, aproximativ 14 elevi, ce cuprind clasele a VI, și a VIII, își vor face studiile la școala-internat din mun. Bălți.

Ziua Națională de Înzverire a Plaiului

Tradițional, în fiecare an se organizează ample activități de salubritate, amenajare și plantare a vegetației forestiere pe întreg teritoriu a Republicii Moldova.

În cadrul Zilei Naționale de Înzverire a Plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră”, colectivul Curții de Conturi a Republicii Moldova împreună cu Veaceslav Untila, președintele CCRM au participat la campania națională de creare a spațiilor verzi.

Angajații Curții de Conturi au plantat circa 4000 de pomi de stejar pe 0,8 ha în Ocolul Silvic Vărzărești subordonată Întreprinderii de Stat pentru Silvicultură Călărași. Reprezentanții Gospodăriei silvice au apreciat rezultatele și calitatea muncii angajaților CCRM și i-au

îndemnat să vină și la anul viitor pentru a continua lucrările de înzverire a teritoriului acesteia.

Conform planului elaborat de Guvern, în acest an, de Ziua Națională de creare a spațiilor verzi urmează să fie extinse cu circa 665 de hectare suprafețele pe care va fi plantată vegetația forestieră. De asemenea, în fondul forestier vor fi create culturi silvice pe o suprafață de aproximativ 795 ha.

Ziua Națională de Înzverire a Plaiului este marcată în conformitate cu Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.27 din 13 februarie 1995. Începând cu anul 2011, acest eveniment se sărbătorește în ultima sâmbătă a lunii octombrie.

Autor: Ludmila BANDAC-GUȚU,
consultant superior, Secția relații externe și comunicare

8 DECEMBRIE - ZIUA CURȚII DE CONTURI

COLEGIUL DE REDACȚIE

Onofrei Nina,
Bandac-Guțu Ludmila,
Chiosa Eugenia,
Vîlcu Olesea